

Jämställdhet inom småbarnspedagogiken

En empirisk studie med kvalitativ ansats

Melinda Bäckman, Tanja Karlsson & Pernilla Åberg

Lärdomsprov
Det sociala området
2022

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	8659, 8660 & 8661
Författare:	Melinda Bäckman, Tanja Karlsson & Pernilla Åberg
Arbetets namn:	Jämställdhet inom småbarnspedagogiken
Handledare (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Uppdragsgivare:	Helsingfors Stad
<p>Sammandrag:</p> <p>Detta lärdomsprov handlar om hur jämställdheten beaktas och främjas inom småbarnspedagogiken ur de professionellas perspektiv. Arbetet är ett beställningsarbete av Helsingfors stad och går under projektet <i>Hållbar småbarnspedagogik</i>. Syftet med detta lärdomsprov är att undersöka kring pedagogers syn på arbetet om jämställdhet samt huruvida jämställdhetsplaner verkställs och följs upp. Forskningsfrågorna som besvaras är: "Hur beaktas/främjas jämställdhet i den planerade verksamheten?", "Hur beaktas/främjas jämställdheten i den vardagliga verksamheten?" samt "Hur beaktar personalen jämställdheten i sitt bemötande med barnen?". Metoden som valts för arbetet är en empirisk studie med kvalitativ ansats, vilket innebär att tidigare forskning har jämförts med frågeformulär med öppna frågor. Frågeformulären har besvarats av pedagoger på daghem i Helsingfors, Sjundeå och Lemland, med begränsning till lärare inom småbarnspedagogiken och barnskötare inom småbarnspedagogiken. Arbetets teoretiska referensram är Bronfenbrenners ekologiska systemteori som kan kopplas till normer och stereotypiskt tankesätt kring jämställdhet, som barnet lär sig i sin omgivning. Resultaten visar att pedagogerna har kunskap och intresse kring jämställdhet, med betoning på hur viktig utveckling och fortbildning är inom ämnet. Respondenterna visar medvetenhet om jämställdhet och ger tydliga exempel på hur ämnet beaktas inom småbarnspedagogikens olika sammanhang. Respondenterna reflekterar även över situationer då jämställdhet inte alltid uppnås pga. stereotypiska tankesätt i vardagen.</p>	
Nyckelord:	Jämställdhet, jämlikhet, likabehandling, småbarnspedagogik, genus, pedagoger, pedagogik, Helsingfors stad
Sidantal:	55
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	27.04.2022

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Bachelor of social services
Identification number:	8659, 8660 & 8661
Author:	Melinda Bäckman, Tanja Karlsson & Pernilla Åberg
Title:	Gender equality in early childhood education
Supervisor (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Commissioned by:	Helsinki City
<p>Abstract:</p> <p>This thesis is about how gender equality is considered and promoted in early childhood education from the perspective of professionals. The work is a commissioned work by the City of Helsinki and is conducted under the project <i>Sustainable early childhood education</i>. The purpose of this thesis is to investigate educators' views on the work on gender equality and whether gender equality plans are implemented and followed up. The research questions answered are: "How is gender equality considered/promoted in the planned activities?", "How is gender equality considered/promoted in everyday activities?" and "How does the educators take gender equality into account in their treatment with the children?". The method chosen for the work is empirical research with a qualitative approach, which means that earlier research has been compared with questionnaires with open questions. The questionnaires have been answered by educators at daycares in Helsinki, Sjundeå and Lemland, with restrictions on teachers in early childhood education and kindergarten nurses in early childhood education. The theoretical frame of reference of the work is Bronfenbrenner's ecological systems theory of human development, which can be linked to norms and stereotypical thinking about gender equality, which the child learns in his environment. The results show that the educators have knowledge and interest in gender equality, with an emphasis on how important development and continuing education are within the subject. The respondents show awareness of gender equality and give clear examples of how the subject is considered in the different contexts of early childhood education. The respondents also reflect on situations where gender equality is not always achieved due to stereotypical mindsets in everyday life.</p>	
Keywords:	Equality, equal treatment, early childhood education, gender, educators, pedagogy, Helsingfors stad
Number of pages:	55
Language:	Swedish
Date of acceptance:	27.04.2022

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosionomi
Tunnistenumero:	8659, 8660 & 8661
Tekijä:	Melinda Bäckman, Tanja Karlsson & Pernilla Åberg
Työn nimi:	Tasa-arvo varhaiskasvatuksessa
Työn ohjaaja (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Toimeksiantaja:	Helsingin Kaupunki
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Opinnäytetyö kertoo, miten sukupuolten tasa-arvo huomioidaan ja edistetään varhaiskasvatuksessa, ammattilaisten näkökulmasta. Teos on Helsingin kaupungin tilaama, ja se toteutetaan, <i>Kestävän varhaiskasvatuksen</i> hankkeessa. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia henkilökunnan näkemyksiä sukupuolten tasa-arvoa koskevasta työstä ja siitä, toteutetaanko ja seurataanko sukupuolten tasa-arvosuunnitelmia varhaiskasvatuksessa. Tutkimuskysymyksiin, joihin vastattiin, olivat seuraavat: "Miten sukupuolten tasa-arvo otetaan huomioon tai edistetään suunnitellussa toiminnassa?", "Miten sukupuolten tasa-arvo otetaan huomioon/edistetään jokapäiväisessä toiminnassa?" ja "Miten henkilöstö ottaa sukupuolten tasa-arvon huomioon lasten kohtelussa?". Työhön valittu menetelmä on empiirinen tutkimus, jossa on laadullinen lähestymistapa, mikä tarkoittaa, että aiempaa tutkimusta on verrattu kyselylomakkeisiin, joka sisälsi avoimia kysymyksiä. Helsingin, Siuntion ja Lemlandin päiväkotien henkilökunta (varhaiskasvatuksen opettajat ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajat) ovat vastanneet kyselyyn. Teoksen teoreettinen viitekehys on Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria, joka voidaan yhdistää normeihin ja stereotyyppiseen ajatteluun sukupuolten tasa-arvosta, jonka lapsi oppii ympäristössään. Tulokset osoittavat, että henkilökunnalla on tietoa ja kiinnostusta sukupuolten tasa-arvosta varhaiskasvatuksessa, ja korostetaan kuinka tärkeää kehitys ja jatkokoulutus ovat aiheesta. Vastajat ovat tietoisia sukupuolten tasa-arvosta ja antavat selkeitä esimerkkejä siitä, miten aihe otetaan huomioon varhaiskasvatuksen eri tilanteissa. Vastajat pohtivat myös tilanteita, joissa sukupuolten tasa-arvoa ei aina saavuteta stereotyyppisten ajattelutapojen vuoksi arjessa.</p>	
Avainsanat:	Tasa-arvo, tasa-arvoinen, varhaiskasvatus, pedagogiikka, Helsingfors stad
Sivumäärä:	55
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	27.04.2022

INNEHÅLL

1	Inledning.....	1
2	Bakgrund.....	2
2.1	Centrala begrepp.....	3
2.1.1	<i>Jämlikhet och likabehandling.....</i>	<i>3</i>
2.1.2	<i>Jämställdhet.....</i>	<i>4</i>
2.1.3	<i>Genus.....</i>	<i>4</i>
2.1.4	<i>Stereotyp.....</i>	<i>4</i>
2.1.5	<i>Norm.....</i>	<i>5</i>
2.1.6	<i>Könsroller.....</i>	<i>5</i>
2.2	Jämställdhetens historia i Finland.....	6
3	Forskning.....	6
3.1	Tidigare forskningar.....	8
4	Syfte och frågeställningar.....	11
5	Teoretisk referensram.....	12
6	Forskningsmetod.....	14
6.1	Insamling av data.....	15
6.2	Etiskt övervägande.....	17
6.3	Bearbetning och analys.....	18
7	Resultat.....	19
7.1	Hur beaktas/främjas jämställdhet i den planerade verksamheten?.....	20
7.2	Hur beaktas/främjas jämställdhet i vardagliga verksamheten?.....	22
7.3	Hur beaktar personalen jämställdheten i sitt bemötande med barnen?.....	23
7.4	Jämställdhetsplan och utveckling.....	25
8	Diskussion.....	26
8.1	Resultatdiskussion.....	27
8.1.1	<i>Jämförelse av våra resultat med den tidigare forskningen.....</i>	<i>27</i>
8.1.2	<i>Koppling till Bronfenbrenners ekologiska systemteori.....</i>	<i>29</i>
8.1.3	<i>Koppling till forskningsfrågorna.....</i>	<i>30</i>
	<i>Jämställdhet beaktas och främjas i den planerade verksamheten.....</i>	<i>31</i>
	<i>Jämställdhet beaktas och främjas i den vardagliga verksamheten.....</i>	<i>31</i>
	<i>Personalen beaktar jämställdheten i sitt bemötande med barnen.....</i>	<i>31</i>
8.1.4	<i>Egna reflektioner.....</i>	<i>32</i>
8.2	Metoddiskussion.....	33

8.3	Fortsatt forskning	34
8.4	Avslutande diskussion	35
Källor		35
Bilagor		39
Bilaga 1, Frågeformulär		40
Bilaga 2, Forskningslov Sjundeå		42
Bilaga 3, Forskningslov Helsingfors stad.....		44
Bilaga 4, Forskningslov Lemland.....		47
Bilaga 5, Informationsbrev till informanter		48
Bilaga 6, Blankett för samtycke		49

1 INLEDNING

Vi är tre studerande på Yrkeshögskolan Arcada som tillsammans skriver vårt lärdomsprov inom det sociala området. Vårt lärdomsprov ingår i projektet *Hållbar småbarnspedagogik* och beställaren är Helsingfors stad. Vårt fokus är jämställdhet inom småbarnspedagogiken och vi kommer genom vårt arbete fokusera på hur anställda inom småbarnspedagogiken beaktar jämställdhet och jämställdhetsplaner.

Genom våra socionomstudier har vi ofta kommit i kontakt med bemötande och bemötandets betydelse, vikten av att bemöta alla på ett likvärdigt sätt. Alla har rätt att bli bemötta på ett värdefullt sätt oberoende av ras, kön, religion, sexuell läggning, tidigare bakgrund o.s.v. Syftet med Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) är att förebygga diskriminering och främja jämställdheten.

Vi tycker att jämställdhet är något som är viktigt att ta upp och arbeta för redan inom småbarnspedagogiken. 77,4 % av barnen i åldern 1–6 år befinner sig inom småbarnspedagogiken, vilket betyder att pedagogerna inom småbarnspedagogiken når hela 245 242 barn (Säkkinen & Kuoppala 2020). Även Lagen om småbarnspedagogik (540/2018) tar upp jämställdhet, men det finns inte klara riktlinjer för hur vi främjar jämställdheten inom småbarnspedagogiken eller hur man följer upp den. Därför finner vi ett intresse av att forska kring hur man i praktiken tar upp jämställdheten inom småbarnspedagogiken. Hur man inom småbarnspedagogiken i Finland ger färdigheter för barnen att förstå och respektera olikheter är också något som intresserar oss.

Vi upplever att pedagogernas kunskap och öppna sinne spelar en stor roll hur man arbetar för en jämställd småbarnspedagogik. Vi är intresserade av att få kunskap om pedagogernas synvinkel, tankar och åsikter om vikten av jämställd småbarnspedagogik. Vi upplever också att det kan finnas attityder som behöver förändras. Vårt intresse för ämnet vaknade i och med att vi fick möjlighet att välja mellan jämlikhet, jämställdhet och likabehandling i första skedet av annonseringen av möjliga arbeten av uppdragsgivarna. Detta gav oss en möjlighet att brett fördjupa oss i ämnen som har stor betydelse på våra tidigare och nuvarande arbetsplatser, dvs. småbarnspedagogiken, samt ge oss ett mer-

värde efter avklarade studier, oavsett vilken arbetsplats vi jobbar på, då dessa frågor är viktiga över allt inom sociala området.

Vi skribenter har alla flera års erfarenhet av arbetet inom småbarnspedagogiken och ser ett behov av att ändra på attityder kring könsnormer. För att jobba för ett mer jämställt samhälle i framtiden kan vi inom småbarnspedagogiken ändra på normerna. Likabehandling inom småbarnspedagogiken är inte alltid rättvist. Pedagogerna ska se till barnens individuella behov av stöd och hjälp, samt vara rättvisa. Alla ska känna sig rättvist behandlade trots att de inte fått lika behandling (Hejlskov Elvén & Edfelt 2017 s. 130).

I det här lärdomsprovet har skribenterna tagit ett gemensamt ansvar över arbetsfördelningen. Detta betyder att vi tillsammans ansvarat över insamlingen av tidigare forskning, att hålla tidtabellen med överenskomna deadlines, över innehållet, insamling och bearbetning av frågeformulären samt textformuleringen. Forskningsloven och kontakten med respondenterna har vi delat upp enligt följande: Melinda Lemland, Tanja Sjundeå och Pernilla Helsingfors.

2 BAKGRUND

Finland har varit en föregångare i jämställdhetsfrågor i jämförelse med andra länder. Vi var bland de första länderna där kvinnor fick rösträtt och har kommit en lång väg på vår resa till ett jämställt samhälle (Social- och hälsovårdsministeriet 2021). Trots det lever vi ännu med könsnormer och könsstereotypiskt tänkande. Vi har olika uppfattningar om vilka lekar, intressen och yrken lämpar sig bäst enligt personens kön. Vi har också olika förväntningar på de olika könen beteenden, utseende och intressen. Tankar om de olika könsnormerna är något som vi lär oss genom socialt samspel och förebilder. För att bryta dessa könsnormer och arbeta för ett mer jämställt samhälle måste vi ingripa tidigt. Där har småbarnspedagogiken en viktig uppgift för att ändra på starka tankesätt om stereotypiska könsnormer.

Grunderna för planen för småbarnspedagogik (Utbildningsstyrelsen 2018) grundar sig på FN:s konvention om barnens rättigheter (Unicef 2018). Barnkonventionen handlar mycket om jämlikhet och det står väldigt lite om jämställdhet. I samtliga lagar angående

jämställdhet, skrivs det om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986), men det finns inte direkt en färdig plan som följs inom hela Finland angående jämställdhet för barn inom småbarnspedagogiken. Alla lagar skrivs för att utgå ifrån kvinnor, män, flickor och pojkar, men många gånger hänvisas man till genusfrågor när man pratar om barn. Jämställdheten tas upp i de nationella Grunderna för planen för småbarnspedagogik (Utbildningsstyrelsen 2018) och bygger då på Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986).

Småbarnspedagogiken har en viktig uppgift i att öka genusmedvetenheten och främja jämställdheten. Därför är det viktigt att daghemspersonalens jämställdhetskunnande stöds genom fortbildning. Verksamhetsplan för jämställdhet används inom den grundläggande utbildningen och av läroanstalter. Social- och hälsovårdsministeriet ser att verksamhetsplanen även kunde användas som ett verktyg inom småbarnspedagogiken. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016)

I arbete med småbarnspedagogiken är Grunderna för planen för småbarnspedagogik (Utbildningsstyrelsen 2018) det viktigaste styrdokumentet. I planen skriver man både om jämlikhet och jämställdhet. Vi väljer att i den här studien koncentrera oss på jämställdheten mellan könen. Men vad är då skillnaden på jämlikhet och jämställdhet? Nedan redogör vi för de mest centrala begreppen som används i vårt arbete.

2.1 Centrala begrepp

2.1.1 Jämlikhet och likabehandling

Jämlikhet handlar om lika möjligheter oberoende av religion, nationalitet, sexualitet, kön, funktionsvariation osv. (Språkbruk 1995). Jämlikhet kan även beskrivas utifrån ordet jämlika som ”*de har samma rättigheter m.m.*” (Svenska Akademiens ordlista 2021a). Jämlikhet definieras ofta likadant som likabehandling.

Likabehandling handlar om att behandla människor lika och att alla människor är lika värda. Alla människor har samma grundläggande rättigheter (Likabehandling.fi 2021), och ingen får diskrimineras på grund av ålder, kön, språk, religion, hälsa, handikapp,

sexuell läggning eller någon annan faktor. Alla människor skall ha samma rätt att utbilda sig och arbeta. Enligt Diskrimineringslagen (1325/2014) är alla lika inför lagen.

2.1.2 Jämställdhet

Jämställdhet handlar om att få samma möjligheter oberoende av kön, dvs. jämlikhet mellan könen. Jämställdhet betyder att alla har lika rättigheter och möjligheter, oberoende kön, samt att makt och resurser fördelas jämlikt (Språkbruk 1995). Vidare skriver Lustedt (2017) ”*Jämställdhet handlar om en process där man strävar efter att alla människor, oberoende av könsidentitet eller könsuttryck, har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i livets alla områden [...] Jämställdhet handlar om rättvisa villkor att forma sitt liv*”.

I Finland följs Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). Lagen förbjuder alla former av diskriminering på grund av kön, inklusive direkt eller indirekt diskriminering och omfattar en plikt att främja jämställdhet (THL 2021a).

2.1.3 Genus

Ordet genus kommer från engelskans gender, och beskriver det sociala och kulturella könet. Begreppet genus beskriver det sociala könet, dvs. de tankar om kvinnligt och manligt som finns i samhället. Genus är alltså inte medfött utan skapas. Med genus menar man de föreställningar som finns i samhället om vad som är kvinnligt och vad som är manligt. Det kulturella och sociala könet, som berättar om kvinnligt eller manligt, beskrivs som genus. Kön beskriver det biologiska könet - den fysiska kroppen. (Wedin 2021 s. 60)

2.1.4 Stereotyp

Stereotyper kan både vara av positiv och negativ art, personer kan klumpas ihop med en grupp som har positiva karaktärsdrag och höga förväntningar eller att personen ges negativa karaktärsdrag och låga förväntningar. Båda former innebär att personers egna unika särdrag ignoreras (Skolverket 2020). Att förklara begreppet stereotyper är svårt pga. att det är ett stort och brett uttryck som flera forskare ser väldigt olika på. I vissa

forskningar återgår man till och med till att stereotyp och fördom kan ha en likhet. Svenska Akademiens ordlista (2021b) förklarar ordet stereotyp i korthet ”*oföränderlig, alltid likadan; enformig*”.

2.1.5 Norm

Samhällets oskrivna regler kallas normer. Normerna är en förutsättning för att människor skall kunna fungera tillsammans. En del normer har en positiv inverkan på samhället t.ex. skapas det ordning när vi köar. Medan andra normer leder till dåligt bemötande, t.ex. de normer som berör utseende, sexualitet eller utseende. Normer uppstår inte av sig själv, utan vi människor skapar dem och omformar dem. Vi använder oss av normer både medvetet och omedvetet. Normer är osynliga regler som berättar hur vi skall vara mot varandra. (Folkhälsomyndigheterna 2021)

Jacobsson beskriver de sociala normerna som något som visar hur vi ska utvecklas till medlemmar i samhället. De är ofta outtalade och blir synliga först då de bryts. (Jacobsson et al. 2010 s. 17)

2.1.6 Könsroller

Könsroller handlar inte om de biologiska skillnaderna mellan könen. Det är den rollen som samhället anser hör till könet. Könsrollerna konstrueras av samhällets förväntningar och förändras över tid, då jämställdheten utvecklas. Vi börjar komma bort från de gammalmodiga könsrollerna där kvinnan är den som tar hand om barn och hem, medan mannen är den som försörjer familjen. (Genusfolket 2022)

Könsrollerna är en social konstruktion som förändras beroende på tidsaspekt, kultur och uppväxtmiljö. Små barn får ofta ett bemötande enligt könsroll, man antar att pojkar föredrar att leka med bilar medan flickorna föredrar dockor. Männens antas vara maskulina, starka och tävlingsinriktade medan kvinnorna antas vara feminina, omsorgsfulla och försiktiga. (Open education sociology dictionary 2022)

2.2 Jämställdhetens historia i Finland

Som tidigare nämnt är Finland jämfört med många andra länder i världen en föregångare inom jämställdhetsfrågor. Finland var bland annat det första landet i Europa och det tredje i världen som 1906 gav kvinnor rösträtt i statliga val, samtidigt var Finland det första landet i världen som införde valbarhet för kvinnor. Före, men främst efter 1906, har Finland infört flera milstolpar vad gäller jämställdhet. Många av dessa riktade till kvinnor, men även flera som i framtiden kommer ha positiv inverkan för barn och småbarnspedagogiken.

1987 kom Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) att införas. Efter flera år, närmare bestämt 2005, revideras lagen helt. Redan 1883 grundades den första finländska samskolan och stora milstolpar efter det är bland annat lagstadgade skolmåltider, Lagen om dagvård, otaliga lagar om föräldraledighet samt vårdnadsfrågor som reviderats flera gånger, samt förbudet mot barnäktenskap som tillkom i lagen 2019. (THL 2021b)

Statsminister Sanna Marins regeringsmål och åtgärder för att främja jämställdhet samlas till regeringens jämställdhetsprogram som ska utföras under 2020–2023. Programmet godkändes 25 juni 2020. Regeringens mål är att göra Finland till ett ledande land i fråga om jämställdhet och man har sammanställt ungefär femtio olika åtgärder för främjande av jämställdhet. En av huvudrubrikerna är främjande av jämställdhet inom småbarnspedagogiken och utbildningen. Regeringens mål är att på ett systematiskt sätt främja jämställdhet och jämlikhet på olika utbildningsstadier och inom småbarnspedagogiken. (Regeringens jämställdhetsprogram 2021)

3 FORSKNING

En forskning kännetecknas av att man systematiskt samlar in, behandlar och presenterar data. När man forskar samlar man in data, empiri, som är relevant, giltig, trovärdig och pålitlig (Jacobsen 2010 s. 18–21).

En forskning görs i olika faser. Oavsett om forskningen är kvantitativ eller kvalitativ är de första faserna desamma. Man börjar alltid med att utveckla problemställningen. Med

problemställning vill forskarna förstå, beskriva eller förklara ett fenomen. Sedan väljer forskarna den undersökningsdesignen som bäst lämpar sig för problemställningen. Man kan välja om man baserar forskningen på primär- eller sekundärdata. Då man använder sekundärdata läser forskarna litteratur och tidigare forskningar om samma ämne, och forskningen blir en litteraturstudie. Om forskaren väljer att basera forskningen på primärdata måste forskaren välja om angreppssättet blir kvalitativt och intensivt eller kvantitativt och extensivt. Då forskaren vill få djupare förståelse och utveckla ny kunskap lämpar det sig bäst med en kvalitativ metod som är mer flexibel och öppen samt riktar sig till få enheter. Då forskaren vill beskriva betydelsen av ett fenomen lämpar sig bäst en kvantitativ metod som är mer strukturerad och når fler enheter. Förutom mängden enheter som skiljer åt den kvalitativa och kvantitativa är de följande faserna i forskningen annorlunda. Hur informationen samlas in, hur man väljer enheterna, hur datamaterialet behandlas och presenteras och hur man kan lita på kvaliteten i slutsatserna. (Jacobsen 2010 s. 25–26)

Då vi sökte efter tidigare forskningar och artiklar om jämställdhet valde vi att söka på svenska, finska och engelska för att få en så bred bild som möjligt. Vi har använt oss av ERIC – The education resources information center, Sage, Academic Search Complete - EBSCO & Google scholar som sökmotorer. Inför starten av arbetet använde vi oss av flera olika sökord för att få fram skillnaderna mellan jämställdhet, jämlikhet och likabehandling. De sökorden vi sedan valde att använda oss av till insamling av data var jämställdhet, småbarnspedagogik, genus, pedagoger & pedagogik, de flesta sökord används på svenska, finska och engelska, beroende på vilken sökmotor vi använde oss av och i olika kombinationer. Utöver elektroniska källor har vi även använt oss av böcker, både digitalt och från närbiblioteken.

Vi har sökt material, lagt upp källorna på ett dokument, för att sedan tillsammans studera den litteratur och tidigare forskning vi kommit över. Vi började med att söka tidigare forskning och mångsidig litteratur, för att kunna bilda oss en uppfattning och en förståelse för ämnet. Genom att vetenskapligt analysera både eget och andras arbeten har vi läst på. För att kunna skriva examensarbete och säkerställa kvaliteten i arbetet (Henricson 2017 s.424), har vi utvecklat vår kunskap inom området bland annat genom att läsa in oss i ämnet. Genom att samla in rätt data och kunna bearbeta den, behöver vi

först ha klart syftet med arbetet samt fundera på frågeställningen. Bearbetningen av data har gjorts genom att tillsammans diskutera och analysera.

3.1 Tidigare forskning

Enligt Heikkiläs (2020) empiriska forskning om jämställdhet inom småbarnspedagogiken i de nordiska länderna är jämställdheten uppnådd i vissa avseenden. Vårt välfärdsystem bidrar till en allmänt bra jämställdhet jämfört med många andra länder. I Heikkiläs forskning hittade man ingen universell eller systematisk metod för att jobba för jämställdhet. Man hittade i stället olika tillvägagångssätt med gemensamma egenskaper. I resultatet hittade man olika aktiviteter som främjar jämställdhet, både vuxenstyrda och barnstyrda aktiviteter. I arbetet för att främja jämställdhet lyfter man fram behovet om genuspedagogik och att motverka stereotypa könsnormer. (Heikkilä 2020)

Spinner et al. (2021) gör en interventionsstudie i Storbritannien, där man jämför två grupper med barn i åldrarna 6–10. Man lät den ena gruppen identifiera och utmana stereotyper samt utforska likheter och mångfald mellan könen. Detta ledde till ökade medvetenheten om orättvisa könsnormer. Efter fyra månader, med 30 minuters lektioner varje vecka om stereotyper, kände sig interventionsgruppen mer likvärdiga det andra könet och var mer flexibla gällande leksaker, kamrater och yrkesval jämfört med barnen i kontrollgruppen. Studien ville se om skolan med planerad verksamhet kan påverka barnens könsnormer. Barnen som medverkade i studien lärde sig se varandra enligt gemensamma intressen framför gemensamt kön, utan att den egna könsbilden påverkades. Studien kom fram till att det är viktigt med tidiga insatser för att minska fördomar. När barnen såg mer likheter än skillnader mellan sig påverkades deras kamratrelationer och de valde kamrater baserat på lekpreferenser framför könspreferenser. (Spinner et al. 2021)

Barnombudsmannen Malmberg (2016) har fått i uppdrag av regeringen i Sverige att göra en forskning inom området jämställdhet och ojämställdhet bland pojkar och flickor. Malmberg skriver ”Uppdragets syfte var att öka kunskapen om hur barn själv upplever om jämställdhet, om hur normer och värderingar kring könstillhörighet och könsroller påverkar barn och hur barn kan involveras i jämställdhetsarbete”. Man har träffat 35 barn och unga i åldern 5–14 år och pratat med dem om hur de upplever sin om-

givning utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I forskningen konstateras att flera barn har erfarenhet av könsstereotypa och jämställda beteenden i sin omgivning. Tydligheter framkommer i könsstereotypiska normer genom att t.ex. pojkar beskriver att när de lekt med flickor eller leksaker som är ”flickiga” som exempelvis dockor, kan de bli retade. Förutom att det tydligt framkommer att barn tänker på jämställdhet i form av leksaker, kläder, frisyrier, färger osv., framkommer även barnens reaktioner på när vuxna behandlar barn jämställt. Här tas det upp hur lärare i återkommande situationer kategoriserar barnen utifrån kön vid t.ex. rent fysisk uppdelning. Man har även intervjuat barn som reagerat på att lärare har större krav på pojkar än flickor under gymnastiklektioner, i form av att ha större krav på fysiska prestationer samt förväntningar på vad pojkar och flickor ska vara bra på. (Malmberg 2016)

Falk et al. (2017) forskning visar att barn påverkas av föräldrar, lärare och media och lär sig kategorisera enligt könsnormer och könsroller. Föräldrarna använder sig av pronomen för att markera kön medan lärarna använder könsindelning i klassrummen. Då många småbarn tillbringar tid i sociala miljöer, som tex inom småbarnspedagogiken, där könen betonas är det svårt att avgöra hur stor roll den sociala upplevelsen har för att lära sig kategorisera enligt kön. I Sverige gjordes en forskning bland 3–6 åringar som gick på daghem med två olika pedagogiska inriktningar, den traditionella småbarnspedagogiken och könsneutral pedagogik. I daghemmen med könsneutral pedagogik hade pedagogerna fått utbildning av RFSL, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter. Barnen i forskningen fick göra olika uppgifter där man undersökte deras könsattityder och könsstereotyper. I uppgifterna tog man i beaktande tidigare forskningars resultat. Forskningen visade att skillnader i genuspedagogik kan förknippas med barnets syn på kön. Barn i den könsneutrala pedagogiken hade större intresse för att leka med andra barn oberoende av kön eller kultur än barnen i den traditionella pedagogiken. Barnen i den könsneutrala pedagogiken kunde kategorisera enligt kön men lät det inte påverka deras intresse för nya lekkamrater. Forskningen visade ändå att barnen inom båda pedagogikstilarna föredrog att leka med jämnåriga av egen kön. Skillnaderna mellan barnen från de olika pedagogikstilarna var ganska små, delvis för att barnen i den könsneutrala pedagogiken ändå vistades i andra miljöer där de hörde substantiv och pronomen men också för att läroplanen i den traditionella pedagogiken följer lagen som kräver jämställdhet. För att minska på könsattityder och stereo-

typer behöver hela samhället ta hänsyn till könen genom politik och praxis. (Falk et al. 2017)

Skyldigheten att främja jämställdhet är inskrivet i lagen. Jämställdhet inom småbarnspedagogiken kan främjas till exempel genom att dela in barnen i grupper som inte är utgående från kön, samt att uppmuntra pojkar och flickor att leka tillsammans. Alasaari och Katainen (2016) skriver i sitt arbete *Sukupuolten tasa-arvon varhaiskasvatuksessa: ”För att vi skall kunna förverkliga jämställdhet inom småbarnspedagogik bör jämställdhet stödas uppbyggande i både utbildning av personalen och planeringen av verksamheten”*. (Alasaari & Katainen 2016)

Till samma resultat kommer också Wulff (2019) i sitt arbete *Det viktiga är inte planen - utan arbetet med den*. För att jämställdhetsarbetet skall fungera smidigt måste ledningen stöda arbetet. Ett öppet tankesätt och en vilja att ändra på gamla mönster behöver finnas bland personalen. (Wulff 2019)

Den videoanalys om jämställdhet mellan barn inom småbarnspedagogiken, som Äremalm-Hagsner och Pramling Samuelsson (2009) låtit göra, visar tydligt hur pedagogernas stereotypa tankesätt kommer fram. Pojkar i fokus och flickor osynliggörs. Handdockan är automatiskt en han – Hugo. Barnen i leken talar om skötaren, som skall fånga och hålla reda på djuren, medan den vuxna senare talar om ”han” då det gäller skötaren. Då ett av barnen ritat en figur frågar pedagogen om det är en ”gubbe”. Här syns tydliga tecken på pedagogers stereotypiska tankesätt, ofta omedvetet. Ett exempel där pojkar får mera uppmärksamhet kommer också fram. Lisa klättrar högt upp i ribbstolen och ner igen då Pelle klättrar upp. Pelle får beröm av pedagogen att han klättrat högt upp, varefter Lisa klättrar upp på nytt men då är de vuxna redan sysselsatta med annat. Fokus för analysen ligger på lek och lärande i 6 småbarnsgrupper, barnen är 1–6 år gamla. Totalt görs 114 videoinspelningar som omfattar ca 45 timmar film. Inspelningarna transkriberas till text, varefter texten analyseras flera gånger för att undvika att fastna vid den första tolkningen. Då det i denna analys framgick att pojkar deltog i 89 procent av de 114 inspelningar som gjordes. Situationerna där enbart pojkar deltog var 31 procent, medan i den växelverkan som bestod av bara flickor var 11 procent. Hur det är möjligt kan forskarna inte förklara och uppmanar oss att ha en kritisk blick även på framtida forskning. (Äremalm-Hagsner & Pramling Samuelsson 2009)

Att arbeta för jämställdhet kan kännas både obekvämt och politiskt laddat. För andra kan det kännas tröttsamt. En del pedagoger upplever också att de redan jobbar jämställt. (Hedin & Åberg 2011)

Enligt den studie som Grankvist och Söderberg (2011) gjort framkommer det klart att mera forskning och kunskap behövs. Forskarna upplever att ”*pedagogerna inte har tillräckligt med kunskap för att kunna jobba med jämställd förskola*”. De baserar sina åsikter på de resultat de uppnått genom sina undersökningar. Forskarna upplever också att pedagogerna tror att det räcker att jobba med jämställdhet då de har en barngrupp med stökiga pojkar och försiktiga flickor, men då de har en fungerande grupp där alla syns och hörs lika mycket, anses arbetet inte lika viktigt. Forskarna är av annan åsikt, de upplever arbetet med jämställdhet viktigt i alla grupper. (Grankvist & Söderberg 2011)

4 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med detta arbete är att undersöka hur jämställdheten beaktas inom småbarnspedagogiken i Finland. Intresset för att forska hur pedagogerna ser på jämställdheten, samt hur de främjar och följer upp arbetet om jämställdheten inom småbarnspedagogik finns också. Huruvida jämställdhetsplaner inom småbarnspedagogiken verkställs, följs upp och utvärderas intresserar också.

I vårt arbete *Jämställdhet inom småbarnspedagogiken* är våra frågeställningar:

- Hur beaktas/främjas jämställdhet i den planerade verksamheten?
- Hur beaktas/främjas jämställdhet i vardagliga verksamheten?
- Hur beaktar personalen jämställdheten i sitt bemötande med barnen?

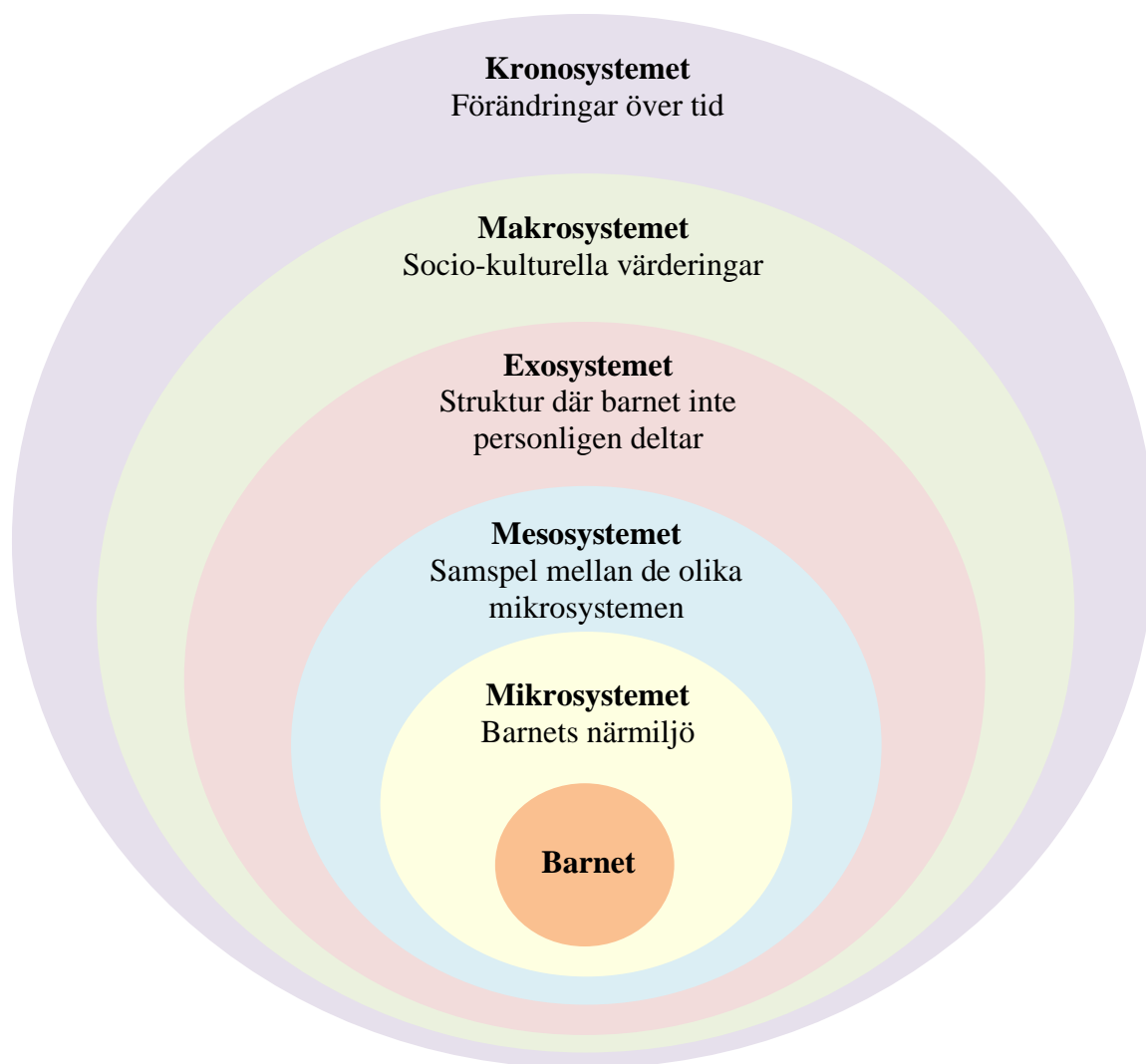
5 TEORETISK REFERENS RAM

Vi har valt att använda Urie Bronfenbrenners ekologiska systemteori (se figur 1) som vår referensram. Bronfenbrenner tror på att barnet behöver andra människor i sin närhet för att bli en människa själv. Genom att jobba med andra, både yngre och äldre människor, kan barnet upptäcka vad den kan göra och vad den kan bli (Lohi 2021). Bronfenbrenner delar in den ekologiska systemteorin i olika system kring barnet. Tanken bakom ekologiska systemteorin är att få en förståelse för hur varje individ fungerar. (Tjersland et al. 2011)

Bronfenbrenners ekologiska systemteori ser på människans utveckling ur ett perspektiv där samspelet mellan människan och hens miljö påverkar utvecklingen. Han beskriver de olika nivåerna av miljön som ryska dockor där varje lager motsvarar olika miljöer. Även samspelet mellan de olika nivåerna påverkar barnet. Barnet formas enligt hur barnet blir bemött och behandlat av de olika nivåerna av närmiljön och omgivningen, samt lär sig genom modell. Den närmaste miljön runt barnet kallas för mikrosystem och följs av mesosystem, exosystem och makrosystem. (Bronfenbrenner 1981 s. 3–8)

Bronfenbrenner lade senare till kronosystemet som den yttersta nivån av miljöer runt barnet. Den ekologiska systemteorin kallas numera ofta för den bioekologiska systemteorin för att markera barnets biologiska utveckling i samspel med omgivningen. (Härkönen 2008)

Enligt Bronfenbrenner sker barnets utveckling och socialisering under hela sin livslängd i ett samspel med den direkta livsmiljön, med faktorer som påverkar livsmiljön och enligt de olika miljöernas förhållanden till varandra. Teorin är en systemteori då flera faktorer i livsmiljön och miljöernas samspel med varandra har en inverkan på individen. (Härkönen 2008)

Figur 1, Bronfenbrenners ekologiska systemteori (2022)

Mikrosystemet närmast barnet består av aktiviteter, roller och individer som med sina personligheter och temperament har en inverkan på barnet. Mikrosystemet har en tvåvägseffekt där både barnet påverkas av t.ex. föräldrarna och föräldrarna påverkas av barnet. I början är förhållandet till den andra aktören neutralt till de andra förhållanden men senare lär sig barnet vara i samspel med fler aktörer samtidigt och se deras likheter samt olikheter. Inom mikrosystemet hör hemmet, daghemmet, skolan, kompisar, hobbyer och den närmaste släkten. Olika faktorer som förhållandet till olika familjemedlemmar i hemmet, åldern på de andra barnen i daghemsgruppen och barnets delaktighet i skolklassen påverkar utvecklingsprocessen i mikrosystemet. (Härkönen 2008)

Mesosystemet består av förhållanden mellan olika aktörer i mikrosystemet där barnet inte är en aktiv del av förhållandet. Barnet påverkas av hur kontakten mellan föräldrarna och daghemspersonalen, rådgivningen och skolan fungerar. Barnets utveckling och socialisering påverkas av hur de olika förhållanden i mesosystemet stöder varandra eller om deras krav på barnet är i konflikt med varandra. (Härkönen 2008)

Exosystemet är en miljö där barnet inte själv närvarar i men som ändå starkt påverkar barnet, t.ex. hur händelser på föräldrarnas arbetsplats eller pedagogernas privatliv påverkar förhållandet och bemötandet av barnet (Nilson 2016). Anpassningen av föräldrarnas arbetstider med daghemmets öppethållningstider är ett samspel som påverkar barnet (Härkönen 2008).

Makrosystemet är ett socio-kulturellt samband där värderingar och kultur flyttas över generationerna till barnet. Värderingarna och kulturen kommer från familjen, daghemmet, skolan, församlingen, arbetsplatsen och regeringsstrukturen. Makrosystemet har en stark påverkan på barnet och löper genom alla andra system, som t.ex. barnets föräldrarnas religion och tro. Makrosystemets starka inverkan på barnet syns ofta då man jämför barn och unga som växt upp i olika samhällsmiljöer. (Härkönen 2008) Till makrosystemet hör även lagarna, normerna och politiken i vårt samhälle (Nilson 2016).

Kronosystemet beskriver evolutionen och utvecklingen som sker på kort- och långsikt i den yttre miljön (Härkönen 2008). Politiken, lagarna och normerna förändras över tid och påverkar barnets utveckling (Nilson 2016).

6 FORSKNINGSMETOD

Enligt Henricson (2017) bör metodkapitlet innehålla design, urval, datainsamling, tillvägagångssätt, dataanalys och etiska ställningstaganden (Henricson 2017 s. 412). I vår studie använder vi oss av primärdata, och efter att ha vägt för- och nackdelar mellan en kvantitativ och kvalitativ forskningsmetod valde vi en kvalitativ metod. Den kvalitativa metoden görs tillsammans med en empirisk studie. Ordet empirisk härstammar från grekiska ordet *empeirikos*, som betyder att uppleva, och är grundad på erfarenhet. (Nationalencyklopedin 2021; QuestionPro 2021)

Till skillnad från en kvantitativ forskning som ofta visar resultatet i siffror, visas ett kvalitativt resultat med ord och språk. En kvalitativ forskning är induktiv och baserar på respondenternas erfarenhet. Med den empiriska studien speglar man tidigare forskning, teori och litteratur med den data man samlar in. (Patel & Davidson 2019 s. 55)

I en kvalitativ forskning får man datamaterialet genom diskussion, intervju eller frågeformulär med andra människor. Datamaterialet kan också komma i annan form än muntlig, som t.ex. i skriven form. Förutom att respondenten uttrycker sig muntligt eller skriftligt iakttar man även olika nyanser och variationer i det talade språket. Man kallar den kvalitativa metoden för en öppen metod då datamaterialet man får styrs så lite som möjligt. Vid intervju eller frågeformulär får respondenterna berätta med egna ord till skillnad från t.ex. att kryssa i färdiga alternativ på en enkät vid en kvantitativ forskning. Metoden för datainsamlingen är induktiv då den bygger på respondenternas egna tankar och åsikter. (Jacobsen 2010 s. 62)

6.1 Insamling av data

Vår tanke var att göra vår studie i form av en ”en -mot -en intervju”, men pga. covid-19 och dess konsekvenser i samhället behövde vi tänka på hur vi går till väga för att få svar på våra frågor. Då personalbristen är ett stort problem på de flesta daghem, och pedagogerna har svårt att hitta tid för en intervju, föreslog vi till vår uppdragsgivare att i stället skicka ett frågeformulär med öppna frågor till våra respondenter för att få svar på frågorna. Uppdragsgivaren gav sitt godkännande till denna ändring och vi tog därefter kontakt med respondenterna för att höra om det vore lättare för dem att få tid till ett frågeformulär i stället för intervju. Responsen var positiv, så frågeformulären skickades senare ut via mejl till respondenterna.

Tillsammans med frågeformulären gör vi systematiska, metodiska och kritiska granskningar av vetenskaplig litteratur om jämställdheten inom småbarnspedagogiken.

Frågeformulären kartlägger den nuvarande jämställdheten inom småbarnspedagogiken, ur pedagogernas synvinkel. Frågeformulären skickades till pedagoger inom småbarnspedagogiken för att få en förståelse för hur jämställdheten syns i småbarnspedagogiken.

Vi reflekterade över vilken yrkesgrupp inom småbarnspedagogiken skulle vara våra respondenter och valde att inkludera barnskötare inom småbarnspedagogiken och lärare inom småbarnspedagogiken. Barnskötarna för att de är mest fysiskt närvarande i den vardagliga verksamheten och lärarna för att de ansvarar för den pedagogiska verksamheten. Studien görs i enheter med barngrupper i åldrarna 1–5 år, då vi som socionomer med lärarbehörighet kan arbeta med den åldersgruppen. Vårt mål var att göra intervjuerna fysiskt i tre kommuner, med 3-5st respondenter per kommun. Senare ändrades tillvägagångssättet till frågeformulär. Vi har valt att använda oss av semi-strukturerade frågor för att få svar på forskningsfrågorna, men också för att ge tillgång till de som svarar på frågorna att utveckla sina tankar och lyfta andra saker inom ämnet som de tycker att är viktigt att ha med.

Fördelen med frågeformulär eller intervjuer är att man får konkreta tankar av en person som är i yrket. Eftersom vi har valt att göra semi-strukturerade frågor var tanken att svaren även kunde utvecklas, vilket kan vara till vår fördel för att få fram information och tankar som vi själv inte har tänkt på innan. Något som även är positivt för den som svarar på frågorna är att den personen får berätta om sina egna erfarenheter, på ett detaljrikt sätt vilket gör att personen kanske vågar vara mer öppen med svaren än om frågorna skulle vara väl strukturerade och endast be om konkreta svar. Detta kan däremot vara till vår nackdel om personen tar det som ett terapeutiskt sätt att få uttrycka sig, då detta då gör att vi behöver vara mera kritiska till vad vi använder oss av från svaren vi samlar in. (Denscombe 2010)

Konkreta nackdelar med semi-strukturerade frågor är att respondenten lätt kan "flyta i väg" och skriva om sådant som "bör" göras i stället för egen erfarenhet och vad som görs i verkligheten. Här kan även personens egen identitet och egenskaper komma fram, i stället för jobbet. Blir svaren allt för svävande kanske mycket av svaren inte kommer svara direkt på våra forskningsfrågor, vilket gör att vi inte kommer ha nytta av svaret till just vårt arbete. Genom att använda sig av frågeformulär i stället för intervju kan intressanta och lärorika aspekter av svaren "försvinna" då respondenterna inte får möjliga följdfrågor som kunde vara intressanta för arbetet.

Efter avslutat planseminarium samt utskickade och godkända forskningslov (se bilagor 2, 3 & 4), tog vi kontakt med olika daghem på respektive plats där vi fått forskningslov.

Dessa kommuner blev slutligen Helsingfors stad, Sjundeå och Lemland. Helsingfors stads godkända forskningslov tillät inte intervjuer på plats och då var vår första tanke att göra dem över nätet dvs. på teams eller liknande sätt. Efter att två av våra tre kommuner svarat att även det alternativet blir svårt att få till, pga. personalbrist, fick vi tänka om en tredje gång. Vi ville att samtliga svar skulle kunna jämföras på bästa möjliga sätt, vilket gjorde att vårt sista och slutgiltiga beslut blev att skicka ut våra intervjufrågor i form av frågeformulär i skriftlig form (se bilaga 1) till respondenterna. På detta sätt får vi skriftliga svar, där vi ber respondenterna svara så noggrant som möjligt för att ge oss mer värde till vårt arbete. Frågorna vi skrivit till intervjuerna fick vi skriva om till viss del för att utförligt kunna beskriva vad vi menar med våra frågor, och där med göra det så enkelt som möjligt för våra respondenter att ge så utförliga svar som möjligt.

6.2 Etiskt övervägande

Vid användning av frågeformulär som datainsamlingsmetod behöver vi många gånger tänka på de etiska aspekterna. Innan vi ens börjar kontakta personer som kan tänka sig delta i studien behöver vi ansöka om forskningslov (se bilagor 2, 3 & 4) från respektive kommuner vi tänker vända oss till. När vi sedan tar kontakt med de personer som vill fungera som respondent behöver vi vara tydliga i informationsbrevet (se bilaga 5) om att studien är helt frivillig att delta i, och få ett informerat samtycke (se bilaga 6) av respektive deltagande. Även om informanterna har gett sitt samtycke behöver vi vara lyhörda med hur vi behandlar materialet.

En respondent behöver meddelas om de är anonyma eller inte, hur materialet används och förvaras, samt försäkra dem om att de inte riskerar lida av någon skada av studien. Någoting som är bra att få till hands redan innan frågeformulären skickas ut, är ett skriftligt samtycke och samtidigt dela ut ett informationsbrev. Informationsbrevet bör innehålla vem man är, vad syftet med frågeformulären är, att resultatet behandlas konfidentiellt, att det är frivilligt att delta, vem informanten kan kontakta om de undrar något samt hur resultatet från frågeformulären används i studien. Man kan även erbjuda informanterna att ta del av resultatet när det är klart. (Forskningsetiska delegationen 2019) Informationsbrev, informerat samtycke samt blankett om anhållan om forskningslov som skickats ut till alla våra informanter kommer finnas som bilaga i slutet av vårt arbete (se bilagor 1–6).

Förfrågan om respondenter som vore intresserade av att svara på våra frågeformulär skickas ut per mejl till föreståndare samt daghemmens egna mailadresser. Senare kontaktar vissa respondenter oss själva och får frågeformulär personligen, och andra får frågeformulären direkt via sin förman. När svaren samlas in kommer vissa per mejl och andra samlas in personligen, i pappersformat, av skribenterna. De svar som samlats in i pappersformat skannas in till skribenternas respektive datorer och förvaras bakom låsta mappar. Senare sammanställs samtliga svar i ett gemensamt dokument för att alla svar ska finnas tillgängliga för samtliga skribenter.

I övrigt under vår studie kommer vi följa Arcadas guide för god vetenskaplig praxis i studier vid Arcada som är baserad på forskningsetiska delegations text. Vi kommer i vårt arbete noga redovisa vilka frågor vi använt oss av, hur frågeformulären skickats ut till respondenterna samt hur vi samlat in dem. (Forskningsetiska delegationen 2019)

Böcker och material som är lånat från närliggande bibliotek hanteras varsamt och lämnas tillbaka i samma skick som när de lånades. Vid hänvisningar till andra projekt och forskningar hänvisas materialet korrekt för att undvika förfalskning, plagiering och stöld (Forskningsetiska delegationen 2019).

Vi har tillsammans tagit ansvar för arbetet. Genom flera möten och träffar har vi tillsammans diskuterat om hur vi skall gå till väga. I och med att vi arbetat med examensarbetet i grupp har vi kunnat stöda och hjälpa varandra. Eftersom vi tillsammans gör arbetet har det varit viktigt för oss att följa de tidsramar vi haft.

6.3 Bearbetning och analys

En bra början till att reda ut allt insamlat material är att försöka kategorisera svaren så långt det går. Utifrån fåtal ord kan kategorier hittas som sedan kan skapa nya kategorier tills man kommer fram till ett resultat som känns som ett bra svar på frågeställningarna. Här är det även viktigt att se till så kategorierna i slutskedet inte överlappar varandra utan ger en tydlig bild på vad som framkommit i svaren. Här behöver man ha ett öppet sinne för om det finns intressanta, oväntade, utstickande ord eller upprepas någonting ofta, som kan vara intressant att använda sig av i arbetet. Vi behöver hela tiden återgå

till vårt syfte och frågeställning för att besvara dessa utifrån svaren vi fått. (Larsson 2011)

Efter att vi samlat in frågeformulären och sammanställt materialet, behöver materialet få ”gro och mogna”. För att göra en logisk sammanställning av svaren har vi tillsammans funderat över vilket sätt vi använder oss av. Viktigt är att vi alla tre gör på samma sätt, för att sedan lättare kunna sammanställa hela materialet till en helhet. Frågeformulären återfås dels genom mejl, dels i pappersform. Första steget för att bearbeta materialet är att få allt material samlat på ett ställe, i en låst mapp på skribenternas datorer. Fortsatt valde vi att sammanställa svaren, kategorisera dem och jämföra likheter. I detta skede skrivs svaren in på ett delat dokument där vi noggrant ser till att svaren är exakt likadana som det respondenten skrivit. Vi går tillsammans igenom svaren och resultatet, för att kunna utbyta tankar och åsikter om hur vi skall gå vidare.

7 RESULTAT

Resultatet presenteras genom att sammanställa respondenternas svar på frågeformulär i form av direkta citat och genom att analysera dem mot våra forskningsfrågor. Frågorna som skickats ut har delats upp kategorier runt de tre forskningsfrågor arbetet söker svar på:

1. Hur beaktas/främjas jämställdhet i den planerade verksamheten”
2. Hur beaktas/främjas jämställdhet i den planerade verksamheten
3. Hur beaktar personalen jämställdhet i sitt bemötande med barnen.

Vi har även valt att i frågeformulären avslutningsvis ställa frågor om vilka jämställdhetsplaner som finns inom samtliga kommuner respondenterna arbetar i, samt hur småbarnspedagogiken kunde utvecklas inom frågan om jämställdhet. Detta har vi valt att sammanfatta i en egen rubrik som avslut på resultatdelen.

Frågeformulären skickades ut till flera daghem i tre kommuner. 10 frågeformulär besvarades, tre från Lemland, tre från Sjundeå och fyra från Helsingfors stad. Besvarade frågor är från olika professioner inom småbarnspedagogiken, med begränsning av lärare

inom småbarnspedagogiken, barnskötare inom småbarnspedagogiken och daghemsföreståndare. Arbetserfarenheten bland respondenterna varierade mellan 2,5 år och 40 år, med en genomsnittlig arbetserfarenhet på 22 år.

Frågeformuläret inleds med frågan om hur respondenterna skulle beskriva jämställdhet med tre ord. Resultatet är självklart brett med en så öppen fråga, men ord som lika värde, jämlikhet/jämlika och rättigheter/rättvisa, var återkommande i flera av svaren. Intressant var också att två av respondenterna, från olika kommuner, har gett nästan identiska svar i form av ”samma möjligheter och rättigheter”.

På frågan om vad det innebär att vara norm-kritisk nämner respondenterna reflektion, ifrågasätta det som uppfattas normalt, stanna upp, undvika förutfattade meningar och medvetenhet om normer som någonting som är viktigt för dem.

”Att se allt som normalt i samhället, inget är mer rätt eller fel.”

7.1 Hur beaktas/främjas jämställdhet i den planerade verksamheten?

De flesta respondenterna berättar att de tilltalar barnen med namn, och att de försöker undvika att tala om flickor och pojkar. Men om det t.ex. bara är flickor i gruppen kan man använda sig av benämningen flickor. En av respondenterna berättar att de använder sig av hen i vardagliga diskussioner och skriftliga veckobrev men vid diskussion om gruppens barn används han och hon. I vardagen tilltalas barnen med namn och då pedagoger syftar till hela gruppen används gruppens namn. De flesta respondenterna medger att det ibland hänvisar till barnen som flickor/pojkar men att det är något man försöker undvika.

”Vi strävar efter att använda namn men behöver bli ännu bättre på att undvika kommentarer som ovan (exempel i frågan ”stör inte flickorna & kom hit alla pojkar”)”

Inom småbarnspedagogiken delas grupperna ofta in beroende på målsättningen. Grupperna kan också balanseras upp med t.ex. både språkligt starka och svaga, snabba påklädare och mindre starka och lugna temperament med snabba. Ibland delas grupperna

in enligt utvecklingsnivå, språkligt stödbehov eller helt slumpmässigt. Respondenterna berättar att de inte delar barnen i grupper enligt kön.

“Helst med namn, försöker undvika att dela in i pojkar och flickor”

På respondenternas daghem får barnen fritt välja lek samt med vem de leker. Den vuxna finns där som trygghet och stöd vid behov. Pedagogerna uppmuntrar barnen till att säga sin åsikt och lyssnar på barnens önskemål t.ex. genom intervjuer och undersökningar. Specifika flick- eller pojklekar förekommer inte, och pedagogerna uppmuntrar barnen att pröva på olika lekar.

“Vi strävar till att alla får vara sig själva och välja fritt olika sysselsättningar”

Respondenterna pratar om jämställdhet med barnen framför allt på Barnkonventionsdagen. Genom samlingar, spontana diskussioner nu och då och i vardagliga situationer, bollar pedagogerna tankar om jämställdhet med barnen.

Respondenterna använder sig av olika program som stöder arbetet om jämställdhet inom småbarnspedagogiken, som t.ex.:

- Peggy Pals (Lekfulla appar, böcker och filmer som lär barn hantera sina känslor)
- Folkhälsans kompisväska (Kompisväskan är ett material som motiverar och inspirerar till ett mobbningsförebyggande arbete)
- Start (Folkhälsans Start-program fokuserar på känslor, samspel och empati genom sociala- och emotionella färdigheter)
- Stopp! Min kropp! (Verktyg för barn och vuxna att prata om kroppen, gränser och sexuella övergrepp)

En del av respondenterna upplever att det inte förekommer orättvisor på daghemmet medan andra upplever att det nog hänt. De flesta upplever att de ingriper om/ då orättvisor uppstår. Pedagogerna reflekterar över hur barnen väljer lekar och uppmuntrar barnen till att pröva på olika lekar. Pedagogerna ser barnet som en självständig individ som alla har samma rättigheter.

7.2 Hur beaktas/främjas jämställdhet i vardagliga verksamheten?

I vardagen fungerar pedagogerna som rollmodeller och det är viktigt att tillsammans diskutera och reflektera över värderingar och normer. På frågan om hur pedagogerna ingriper om de ser tecken på ojämställdhet, handlade de konkreta exemplen om färger och leksaker som barnen delar in i flick- och pojkategorier. Då situationen varit kränkande och direkt riktat mot ett barn, tas diskussionen med de berörda barnen. Pedagogerna diskuterar saken i teamet för att se om andra lagt märke till samma beteende. Respondenterna ingriper alltid vid ojämställdhet. Hela arbetsteamet följer upp om beteendet upprepas.

” Vi ingriper alltid vid orättvisor”

Beroende på vad barnen hamnar i konflikt över ingriper respondenterna på olika sätt. Barnen får också utrymme och möjlighet att själva lösa konflikter och pedagogerna hjälper till då det behövs. En respondent gav tips om hur man tillsammans med hela barngruppen kan använda Marie Bossom Rydells böcker som handlar om vänskap, respekt och rättvisa.

”Förutom att direkt ingripa och diskutera med berörda brukar vi spinna vidare på samlingar främst med temat kroppssamling/ hur unika vi är/ hur vi alla har rätt att vara/ klä oss”

Med hänvisning till Språkets rika värld i Grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018) tilltalas barnen ibland med herr X och fröken X för att öka barnets språkförmåga och medvetenhet. I den fria verksamheten och leken får barnen välja enligt egna intressen. En av respondenterna noterar att yngre barn leker med alla leksaker oavsett kön medan barn i 4 årsåldern börjar välja leksaken mer stereotypiskt. En annan respondent reflekterar över skillnaden på inne- och utelekar. Ute leker hela gruppen ofta tillsammans medan barnen inne delar in sig i mindre lekgrupper oftast enligt kön. De flesta svarar att de diskuterar med barnen om att alla får leka med alla leksaker och att alla barn har rätt att använda alla rollkläder oberoende av kön. En av respondenterna berättar att de i arbetsteamet reflekterar över att pedagogerna oftare uppmuntrar pojkarna att leka med bilar. Flera respondenter berättar om att leksakerna som är tillgängliga för barnen regel-

bundet byts ut för att ge barnen mångsidiga lekmöjligheter. I den fria leken ska barnen visa respekt för varandra och andras åsikter.

”Alla barn får uttrycka sig, säga sin åsikt och använda ett vårdat språk mot varandra! Kommunicera och förklara, vänta på sin tur, visa och ta hänsyn till varandra!”

Jämställdheten i gruppen syns genom att alla får samma möjligheter till allt och att alla ska känna sig trygga. Alla barn ska ha rätt att välja sysselsättning och få känna att de kan vara sig själva.

”Ibland jämför/räknar de antalet pojkar/flickor + stärker sin egen identitet med att berätta vad hen själv är. Då bekräftar pedagogerna barnets åsikt, kanske skojar ibland om könet”

Barnen upplevs som mer toleranta gällande kläder, färger, lekar, hår och smycken på andra barn oberoende av barnets kön. Det förekommer ändå att barn lämnas utanför leken men då av andra orsaker som t.ex. lekfärdigheter och ålder. Inom småbarnspedagogiken för man spontana diskussioner om jämställdhet utifrån barnens samtalsämnen. Pedagogerna tar i beaktande barnens ålder och språkliga nivå i diskussionen om olikheter mellan och lika rättigheter

”Allt är kanske inte så svart och vitt som barnet är övertygat om, men barnet har alltid rätt till sin åsikt”

7.3 Hur beaktar personalen jämställdheten i sitt bemötande med barnen?

Enligt Grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018) är lika värde en viktig grund till arbetet inom småbarnspedagogiken. Helsingfors stad (2019) skriver i sin verksamhetsplan ”*Det att alla är lika värda betyder inte att alla är likadana*”. Liknande citat kom även upp i våra frågeformulär. Alla är lika värda, har samma möjligheter och ingen behandlas olika oavsett vad.

På frågan angående hur jämställdhet syns hos personalen ges flera olika svar, men alla är riktade mot samma mål. Respondenterna ser jämställdhet genom att arbeta enhetligt, se allas lika värde, alla har samma ansvar, genom att uttrycka sig omtänksamt, visa re-

spekt, stötta och respektera varandra, se styrka framför svagheter samt genom likabehandling. Flera nämner även att det som syns bland pedagogerna, även är viktigt att använda i barngruppen samt med och till barnen.

”Vi försöker jobba med tanken att rättvist inte är detsamma som lika”

Vid frågan om jämställdhet, normer och genus diskuteras på möten, kontinuerligt eller under specifika tillfällen svarar flera respondenter att ämnet tas upp under planeringsdagar, möten och pedagogiska kvällar. Några menar att ämnet bara diskuteras vid tillfällen då något specifikt är aktuellt kring ämnet, medan andra menar att det diskuteras kontinuerligt. Vi fick även svar som menar att jämställdhet inte är ett specifikt ämne som behöver diskuteras på t.ex. möten då detta är en självklar sak i det pedagogiska arbetssättet och tankesättet inom småbarnspedagogiken, samt att man diskuterar några av ämnena men inte alla de ämnen som frågades om. Ett intressant perspektiv som tas upp är en respondent som menar att pedagogerna behöver bli bättre på att diskutera just dessa frågor.

”Nu och då om något speciellt dyker upp t.ex. hade någon satt lappar på korgarna för reservkläder där det stod för flickor och för pojkar. Lapparna hamnade i roskis!”

För att ge alla barn möjlighet att uttrycka sig enligt sina önskemål ger pedagogerna utrymme till öppna diskussioner, vilket ger möjlighet för alla att säga sin åsikt. Respondenterna menar att barnen långt får välja själv när det handlar om den fria leken, men genom lekstationer kan pedagogerna erbjuda olika alternativ och rotera mellan leksaksutbudet. Detta gör att pedagogerna kan använda sig av barnens egna åsikter i form av intervjuer, val med omröstning och önskningar. Detta gör att barnen har möjlighet att själv påverka valen som görs, men avslutningsvis planeras verksamheten av pedagogerna för att möjliggöra så många önskemål som möjligt.

”Vi strävar efter balans.”

En viktig fråga som ställdes är om jämställdhet diskuteras med barnen på daghemmen. Respondenternas svar är olika, men i flera fall har ämnet iallafall berörts på något sätt. Flera har använt sig av FN:s barnkonvention eller Folkhälsans material i form av Startprogrammet, Kompisväskan och Peggy Pals. Materialet har många gånger använts på

samlingar eller andra styrda aktiviteter men frågan diskuteras även i spontana och vardagliga diskussioner på barnens förfrågan eller barnens eget bevåg. Samtliga material som respondenterna nämnt är grundade i FN:s barnkonvention som är ett rättsligt bindande och internationellt avtal med 54 artiklar som utgör en helhet kring barn och deras rättigheter (Unicef 2018).

”Alla barn är lika värda och har samma rättigheter, vi pratar om olikheter (t.ex. utseende, matvanor, åsikter m.m.), att det är okej att se olika ut eller att tycka olika”

Vi väljer även att ställa en fråga om vårdnadshavarnas inställning till jämställdhet. Frågan är hur personalen bemöter vårdnadshavare med starka åsikter om jämställdhet, t.ex. vårdnadshavare som är starkt för jämställdhet eller inte accepterar att deras barn bryter mot könsnormerna. Respondenterna har svarat mångsidigt, men de flesta menar att det är viktigt att lyssna och prata/diskutera kring frågan med respekt, stödjande och informativt. Flera menar också att man hänvisar till styrdokument i form av t.ex. FN:s barnkonvention, kommunens egna plan för småbarnspedagogik och lagstiftning samt daghemmets egna regler, rutiner och sätt att arbeta.

”Alltid väldigt lågaffektivt och bekräfta att vi lyssnat men att vi har en tillåtande verksamhet.”

I Helsingfors stads verksamhetsplan inom småbarnspedagogiken finns information om att trakasserier, mobbning och våld ska diskuteras med vårdnadshavaren. Tillsammans hittas en lösning. Anordnandet av småbarnspedagogiken ska göras i samverkan med barnet och dess vårdnadshavare för att främja en harmonisk utveckling hos barnet. Man nämner också ett flertal gånger vikten av att stödja vårdnadshavarna i fostringsarbete och tillsammans göra en plan för att trygga barnet inom småbarnspedagogiken. (Helsingfors stad 2019)

7.4 Jämställdhetsplan och utveckling

Avslutningsvis väljer vi att fokusera på frågor om vilka jämställdhetsplaner som finns inom kommunerna respondenterna arbetar i, samt hur frågan om jämställdhet inom småbarnspedagogiken kunde utvecklas.

Jämställdhetsplaner finns på de flesta daghem, vissa respondenter nämner att det finns en jämställdhetsplan och andra menar att jämställdhetsplanen finns i daghemmets verksamhetsplan eller verksamhetsplanen för småbarnspedagogiken. De flesta respondenter menar att planen följs upp och uppdateras årligen. Några respondenter menar även att planen inte används ofta eller inte följs upp. Jämställdhets- och likabehandlingsplan för personalen nämns även, den uppdateras och följs upp vartannat år. Bland respondenterna var lärarna inom småbarnspedagogiken mer medvetna om jämställdhetsplanen och hur ofta den uppdateras än barnskötarna.

När vi ställer frågan om utveckling inom småbarnspedagogiken är flera respondenter överens om att ämnet behöver diskuteras mer, samt att pedagogerna behöver mer fortbildning eller aktuella utbildningar inom ämnet. Man menar att småbarnspedagogiken utvecklas hela tiden och att det är viktigt att vara accepterande samt våga lyfta nya och förändrande tankesätt. Något som även nämns är att ämnet jämställdhet behöver lyftas på ett sätt som gör ämnet lätt att förstå och veta betydelsen av ämnet.

”Det är mera mellan öronen hos oss vuxna, hur vi behandlar dessa viktiga saker. Vi vuxna fungerar som modeller och handleder barnen till hur man fungerar i olika situationer, hur man bemöter varandra”

I Helsingfors stads verksamhetsplan inom småbarnspedagogiken är en av rubrikerna Delaktighet, likabehandling och jämställdhet. Där skriver man även att det är pedagogerna uppgift att skapa mångsidiga möjligheter för barnets delaktighet, samt att det är viktigt att attityder i anslutning till likabehandling och jämställdhet diskuteras i arbetsgemenskapen för att utveckla verksamhetskulturen. (Helsingfors stad 2019)

8 DISKUSSION

I det sista och avslutande kapitlet av vårt arbete kommer vi att diskutera resultat, metod, fortsatt forskning och en avslutande diskussion angående lärdomsprovet. Resultatdiskussionen kommer utgå ifrån reflektioner angående svar från våra respondenter samt huruvida vi genom dessa fått svar på våra forskningsfrågor. Metoddiskussionen kommer även den omfatta om vi besvarat våra forskningsfrågor utgående från svaren vi fått från vår forskningsmetod men även om syftet med arbetet har uppnåtts genom den metod vi

valt. Fortsatt forskning kommer handla om vilka olika sätt man kunde fortsätta forska efter vad som framkommit i denna studie. Avslutande diskussion kommer innehålla våra tankar om jämställdhet utifrån kunskapen vi fått under arbetets gång.

8.1 Resultatdiskussion

Vi har valt att dela upp resultatdiskussionen i tre underrubriker. Första stycket kommer handla om jämförelse till tidigare forskning. Andra stycket är kopplingen av vårt resultat till vår teoretiska referensram och dess koppling till vårt resultat. Avslutningsvis finns koppling till våra tre forskningsfrågor, som är uppdelade i underkategorier för att tydliggöra frågorna.

8.1.1 Jämförelse av våra resultat med den tidigare forskningen

Enligt Falk et al. (2017) bidrar användningen av pronomen och gruppindelning enligt kön till kategorisering enligt könsstereotyper. Enligt våra respondenter använder man inte gruppindelning enligt kön och man försöker undvika att använda pronomen då man hänvisar till barnen. Respondenternas medvetenhet om att man ibland tilltalar barnen som flickor och pojkar visar oss att pedagogerna har ett etiskt samvete om jämställdhet.

Granqvist & Söderberg (2011) och Alasaari & Katainen (2016) konstaterar att pedagogerna behöver mer utbildning om jämställdhet inom småbarnspedagogiken. Även regeringen (Regeringens jämställdhetsprogram 2021) har mer utbildning om jämställdhet som mål i sitt jämställdhetsprogram. Våra respondenter var delvis nöjda med den utbildning de fått men efterlyste även fler kurser om ämnet. Bland respondenternas svar kunde vi varken se skillnader eller likheter, enligt arbetsort eller yrke, på åsikten om hur jämställdheten kunde utvecklas.

På våra respondenters arbetsplatser diskuteras inte jämställdheten regelbundet som ett specifikt ämne, utan man ser på jämställdheten som en självklarhet i verksamheten och diskuterar saken vid behov. Hedin & Åberg (2011) skriver att en del pedagoger upplever att de arbetar jämställt och att det kan kännas obekvämt att tala om jämställdheten. Vi upplever att fastän respondenterna inte behandlar jämställdheten som ett skilt ämne

kontinuerligt, kan de framföra och förmedla sina tankar om jämställdhet då det behövs, både i arbetsgemenskapen och med föräldrarna.

Spinner et al. (2021) och Heikkilä (2020) tar upp hur man med tidiga insatser, planerad verksamhet om jämställdhet och med genuspedagogik kan motverka könsnormer. Enligt våra respondenter använder man olika material som stöd i arbetet för jämställdhet. Man ingriper alltid vid orättvisor och på de olika daghemmen har man diskussioner, samlingar och sagostunder där man behandlar jämställdhetsfrågor. På flera daghem reflekterar man över Barnkonventionen och allas lika värde. Heikkilä (2020) konstaterar att trots att det inte finns likadana systematiska metoder för jämställdhet använder man tillvägagångssätt med gemensamma egenskaper. Våra respondenter tar upp aktuella ämnen och diskussionsämnen med barngruppen vid samlingar. Vår erfarenhet av arbete inom småbarnspedagogik gör att det för oss också är naturligt att behandla olika ämnen med barn genom samlingar, sagor och diskussioner.

Respondenterna konstaterade att de egna värderingarna och tankarna om jämställdhet tas upp vid specifika tillfällen, då värderingarna krockar med varandra samt då ämnet är aktuellt. Enligt Wulff (2019) och Äremalm-Hagsner & Pramling Samuelsson (2009) speglas personalens tankesätt och stereotypiska föreställningar hos barnet, medan Falk et al. (2017) ser hur barnet som vistas i olika miljöer inte endast influeras av daghemspersonalen utan även av föräldrarna och media. Vår erfarenhet är att värderingarna hos pedagogerna påverkar hur de lägger vikt på jämställdheten i den planerade och i den vardagliga verksamheten. Precis som Falk et al. (2017) ser vi hur barnets hem, och andra miljöer som barnet ofta vistas i, influerar barnet lika mycket som småbarnspedagogiken. Vi tror att barnets individuella egenskaper som temperament och resiliens också har en betydelse i hur barnet påverkas av yttre faktorer.

I Malmbergs (2016) studie kom det fram hur barnen själva upplevde och hade erfarenhet om icke jämställt bemötande och hur vuxna ställde större krav på pojkarna i gymnastiken. Även i Äremalm-Hagner & Pramling Samuelssons (2009) videoanalys kom det fram att kraven var större på pojkarna och att pojkarna fick mer uppmärksamhet för sina prestationer än flickorna. Då vi i vår studie varken intervjuat barn eller observerat situationer kan vi inte jämföra den tidigare forskningen med våra resultat.

8.1.2 Koppling till Bronfenbrenners ekologiska systemteori

Mikrosystemet: Barnet som medlem av en familj tar modell och lär sig av sina närmaste anhöriga. Föräldrarnas stereotypiska tänkande och deras syn på könsnormer har en inverkan på barnet. Barnet som deltar i småbarnspedagogiken tar även modell av pedagogerna och deras värderingar. Som vuxen i barnets mikrosystem är det viktigt att tillsammans reflektera över sina värderingar och hur man vill lära barnet om jämlikhet. Inom småbarnspedagogiken följer man Utbildningsstyrelsens Grunder för planen för småbarnspedagogik (2018 s. 31) där verksamhetskulturen ska vara inkluderande och jämställdhet, delaktighet och likabehandling ska främjas i all verksamhet. Våra respondenter tog alla jämställdheten i beaktande och strävade mot en jämställd verksamhet. Utbildningsstyrelsen (2018 s. 32) uppmanar alla i arbetsgemenskapen att diskutera om jämställdheten för att kontinuerligt utveckla jämställdheten i verksamheten. Våra respondenter diskuterar ibland om jämställdhet på möten och på planeringsdagar men alltid då det är aktuellt efter t.ex. specifika händelser i barngruppen.

Mesosystemet: Pedagogernas bemötande av föräldrarna speglas på barnet i mesosystemet. Barnet ser hur pedagogerna reagerar på föräldrarnas åsikter om jämställdhet och vice versa. Om föräldrarnas och pedagogernas syn på jämställdhet skiljer sig starkt från varandra känner barnet konflikten och blir osäkert. Våra respondenter hade ingen erfarenhet av stora konflikter med föräldrarna om jämställdhet eller stora olikheter i värderingarna. I diskussionen om jämställdhet med föräldrarna använder man Grunderna för planen för småbarnspedagogik, jämställdhetsplanen och FN:s barnkonvention.

Exosystemet: Barnet påverkas av yttre faktorer i föräldrarnas och pedagogernas liv om t.ex. föräldrarna har en dålig dag efter en konflikt om jämställdhet och tar konflikten med hem. Samma gäller pedagogerna inom småbarnspedagogiken samt andra barn i gruppen. Våra respondenter ingriper alltid vid orättvisor och då ett barn blir icke jämställt bemött inom sitt individuella mikrosystem, låter man inte händelsen påverka de andra barnen negativt i deras exosystem. Jämlikhetsfrågor lyft upp i hela barngruppen.

Makrosystemet: Respondenterna följer Grunderna för planen för småbarnspedagogik som bygger på Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, Lagen om småbarnspedagogik, Grundlagen, Diskrimineringslagen samt FN:s barnkonvention. Alla lagar och planer

för småbarnspedagogik på nationell och lokal nivå strävar mot ett alltmer jämställt samhälle och har en direkt påverkan på barnet som deltar i småbarnspedagogiken och barnets syn på jämställdheten. Våra respondenter lyfte främst fram de lokala planerna för småbarnspedagogik och FN:s barnkonvention i arbetet med jämställdhet. I Grunderna för planen för småbarnspedagogik (Utbildningsstyrelsen 2018 s. 23) uppmanar man pedagogerna att förmedla, forma och förnya normer och värderingar i verksamheten genom generationerna. Våra respondenter ifrågasätter ordet ”normalt” och reflekterar över normer.

Kronosystem: Vi har kommit en lång väg i jämställdhetens evolution. Vi behöver inte gå långt bak i historien för att se skillnader, men ännu finns det mycket att arbeta för. Genom att lära barnet om jämställdhet genom mikrosystemet till makrosystemet påverkar vi framtiden, då barnet växer upp för att i sin tur fortsätta utveckla samhället till ett mer jämställt och accepterande av olikheter. På lång sikt, bryter vi framtidens normer idag.

8.1.3 Koppling till forskningsfrågorna

Syftet med vår studie var att ta reda på hur jämställdhet beaktas och främjas inom småbarnspedagogiken, både i de styrda och de vardagliga situationerna. Vi valde att fokusera på pedagogernas syn på jämställdhet och hade därför en tredje fråga som helt och hållet riktades till dem. Genom våra frågor fick vi ett mångsidigt svar på de flesta frågor och kunde även konstatera att flera av svaren kunde tillämpas på flera av frågorna. Svarsantalet vi hoppades på var tre till fem från varje kommun och det slutgiltiga antalet var minimi tre från varje kommun. Svaren varierade till viss del, både i form av längd och antal besvarade frågor, men i de flesta frågor hittade man likheter i svaren. Jämställdhet är ett stort ämne och bland våra respondenter syns en tydlig bild av att vissa reflekterat mera kring ämnet än andra. I vissa fall kunde man hitta korta svar utan någon vidare fördjupning eller reflektion.

Någonting som vi anser vara ett värdefullt resultat är att alla inom småbarnspedagogiken strävar mot samma mål, att alla får vara den de är utan att någon annan ska få ifrågasätta dennes identitet på något sätt. Detta gör att vi får ett mervärde i vårt arbete och att dessa frågor kan reflekteras över bland respondenter och läsare i framtiden, för att fortsätta

utveckla jämställdhetsarbetet. Inte bara inom småbarnspedagogiken, utan över lag i världen.

Jämställdhet beaktas och främjas i den planerade verksamheten

Respondenterna beaktar jämställdheten på daghemmen genom att tilltala barnen med namn och undviker grupperingar som flickor och pojkar. Barnen får fritt välja lekar och pedagogerna uppmuntrar och stöder barnen till att leka olika lekar. Olika program som befrämjar jämställdheten och likavärde används inom grupperna. Barnkonventionen beaktas och barnkonventionsdagen uppmärksammas. Pedagogerna uppmuntrar barnen till att vara sig själva, säga sin åsikt och upplever att det finns en tolerans för olikheter inom gruppen, då det gäller t.ex. kläder, hår, smycken och färger.

Jämställdhet beaktas och främjas i den vardagliga verksamheten

Inom småbarnspedagogiken ingriper pedagogerna alltid då de ser tecken på ojämställdhet som t.ex. om barnen delar in leksaker eller färger, i flick- eller pojk-kategorier. Barnen har möjlighet att själva lösa sina konflikter, och pedagogerna hjälper och stöder där det behövs. Respondenterna strävar till att använda barnens namn, men medger att det ibland slinker ut ett "pojke" eller "flicka". I den fria verksamheten och i leken får barnen välja sina lekar, enligt eget intresse. Inom grupperna förs diskussioner om att samtliga leksaker och rollkläder är till för alla, oberoende kön. Barnen har rätt att känna trygghet och att de får vara sig själva.

Personalen beaktar jämställdheten i sitt bemötande med barnen

Likavärde är en viktig grund för personalen inom småbarnspedagogiken. Det att barnen är lika värda betyder inte alltid att alla är likadana. Till grunderna för jämställdheten inom småbarnspedagogiken hör att barnen är lika värda, har samma möjligheter och ingen behandlas olika oavsett vad. Inom småbarnspedagogiken beaktar man alla barns önskemål och tankar, samt ger utrymme för öppna diskussioner. Barnen uppmuntras att vara sig själva och ha sina egna tankar och åsikter. Pedagogerna upplever att det är viktigt att bemöta vårdnadshavarna genom att lyssna och prata kring frågor om jämställdhet på ett respektfullt, stödjande och informativt sätt.

8.1.4 Egna reflektioner

Genom svaren på frågeformulären har det framkommit hur viktigt lika värde och jämställdhet är inom småbarnspedagogiken. Trots att pedagogerna har det stora ansvaret för att detta ska vara möjligt, behöver även barnen få frihet att välja själv och lära sig uttrycka sig genom sina önskemål. För att detta ska kunna åstadkommas behöver pedagogerna få fortbildning och lära sig hur man använder sig av jämställdhet som ett koncept som kan föras vidare till barnen. Trots att jämställdhet finns med i de flesta planer på ett eller annat sätt, är det flera av våra respondenter som menar att man inte kontinuerligt läser den eller i värsta fall kanske inte ens förstår hur man ska arbeta kring ämnet.

Någonting som vi reagerade på var att det verkar som om jämställdhet är en fråga som inte behöver diskuteras enligt några respondenter, eftersom det redan är en självklarhet hos dem på deras daghem. Resultatet låter fantastiskt och hur mycket man än vill tro att det är verkligheten så anser vi, och även några av våra respondenter, att jämställdhetsarbetet är ständigt utvecklande. Betyder detta då att jämställdhet redan har diskuterats och bearbetats på just det daghemmet, eller är det något som respondenterna inte tänker på pga. att man inte ser problem inom frågan just nu? Eftersom vi fick svar som säger att ojämställdhet inte förekommer i gruppen kan vi fundera på om vi kunde ha ställt frågan på ett annat sätt eller ställt mera specifika frågor kring ämnet. Men för att få djupare svar i frågan och för att ge respondenterna utrymme att göra egna reflektioner och få uttrycka sig från sin egen synvinkel, valde vi att hålla frågorna relativt öppna.

När vi ställde frågan om det finns möjligheten till att uttrycka sig enligt sina önskemål, fick vi även där ett svar som överraskade oss ”Det finns inga stereotypiska könsnormer på daghemmet”. Samtidigt svarar flera andra respondenter att alla barn får välja sin lek fritt så långt det går, men att det även behöver diskuteras bland personalen och med barnen angående ämnen som kön, genus och normer. Återigen kanske frågan kunde ha gjorts mera specifik.

Eftersom vi gjort vårt arbete mitt i en spridande fas av en pandemi som drabbat hela världen, fick vi många gånger tänka om angående huruvida vi kommer att få svar på våra frågor. Resursbristen på daghemmen har redan tidigare varit en stor fråga som tagits upp i artiklar samt sociala medier. Eftersom vi strävade till att göra dessa intervjuer

fysiskt stötte vi återigen på samma problem. Personalbristen var ett av våra stora hinder för att åstadkomma detta. Reflektioner vi har gjort efter detta är att om jämställdhetsfrågor också då kan bli släpande, eller att alla nyanställda/vikarier inte tar i beaktande de riktlinjer som finns i t.ex. verksamhetsplaner, vilket gör att jämställdhetsarbetet och dess gemensamma riktlinjer blir svårare att bibehålla.

8.2 Metoddiskussion

Vår metod ändrades till viss del pga. den pågående covid-19 pandemin. Tanken var att göra intervjuer på plats men vi fick snabbt tänka om. Följande tanke var att göra intervjuerna över nätet, men även det tillvägagångssättet blev svårt pga. personalbrist. Slutligen skickade vi ut våra frågor till respondenterna i form av frågeformulär och valde att specificera våra frågor lite mer för att göra det lättare för respondenterna att förstå vad vi frågade om.

Vi valde att sätta en deadline på ungefär en månad för att ge våra respondenter tillräckligt med tid att hinna svara på våra frågor. Detta gjorde att vi kunde skicka ut en påminnelse en till två veckor innan deadline och få våra svar inom utsatt tid. Vi fick minst tre svar av varje kommun, vilket var vårt mål. Dessa kunde sedan samlas in av oss tillsammans med samtyckesblanketterna. I efterhand kan vi ändå fråga oss vad som gjorde att vi fick minimisvarsantal. Är det pandemin som gör att personalbristen blir större än vanligt eller är kanske jämställdhet en för stor fråga? Kunde vi ha fått flera svar genom att genomföra intervjuerna fysiskt, eller skulle det kanske gjorts så tiden inte ens fanns för de tre svar vi hade som minimi? Ett alternativ till att få svar till våra forskningsfrågor vore även att göra en empirisk studie där vi själva hade observerat arbetet på plats.

Frågorna gjordes om till viss del från hur de såg ut från början för att studiens reliabilitet skulle bli så hög som möjligt. Detta visade sig vara ett bra val eftersom vi ser att det i många fall har gjort att respondenterna har kunnat besvara de flesta frågorna och svaren kunde kopplas till frågorna. En del respondenter gav långa och öppna svar, medan andra svarade kortfattat på frågan. De flesta frågor blev besvarade av alla respondenter. Trots detta blev materialet relativt heltäckande och gav oss en klar bild av hur jämställdhet främjas och beaktas på de olika daghemmen. Frågeformulären sammanställdes tillsam-

mans genom en genomgång över vilka likheter i svaren det fanns samt genom att kategorisera svaren.

Responsen efter insamlandet av svar har varit att flera professionella inom småbarnspedagogiken har fått sig en frågeställning och själv behövt fundera över hur jämställdheten ser ut på deras arbetsplats. Detta ger oss en bild av att ämnet är viktigt att behandla och behöver fortsätta utvecklas. Flertal respondenter nämner även att de gärna läser slutsultatet av vårt arbete.

Materialet vi fått av respondenterna har behandlats lyhört och förvarats på ett säkert ställe i låsta mappar. Samtliga svar skrevs in i ett delat dokument och eventuella papperskopior strimlades senare samt sparade dokument på datorerna kommer raderas när arbetet är godkänt. Respondenterna har varit konfidentiella i hela studien. Ett forskningslov från respektive kommun finns bland bilagorna och samtycke har samlats in av respektive respondent, dessa finns förvarade hos skribenterna tills arbetet är godkänt.

8.3 Fortsatt forskning

Vi valde att fokusera oss på barnskötare inom småbarnspedagogiken och lärare inom småbarnspedagogiken, med finns också ett svar från en daghemsföreståndare. Fortsatt forskning kunde vara att fortsätta på samma väg, men genom att intervjua alla som är anställda på daghem för att få ett större mångfald. Alternativt kunde man också fortsätta bredda sig över flera olika kommuner i Finland, utöver de tre som vi valde att fokusera på. Som nämnt tidigare kunde man även göra en empirisk forskning där man fokuserade på tidigare forskningar i stället för intervjuer, enkäter eller frågeformulär.

Genom en observation av personalen, gällande jämställdheten, kunde man få en verklighetsbaserad bild om hur jämställdheten förverkligas inom småbarnspedagogiken. En forskning om hur jämställdhetsplanen uppbyggs och hur den beaktas på olika enheter skulle säkert också ge en syn på hur högt jämställdheten prioriteras.

Socialpedagogik bygger på kunskap, metod och värderingar och inom småbarnspedagogiken kommer alla dess att spela stor roll och vara viktiga delar av arbetssättet. Madsen (2006) skriver att professionen råder över en kunskapsgrund som gör det möjligt att

koppla samman förståelsen med målgruppen, vilket görs möjligt inom småbarnspedagogiken genom att personalen kontinuerligt får, och har möjlighet till, att vidareutvecklas och fortbildas.

8.4 Avslutande diskussion

Avslutningsvis kan vi konstatera att jämställdhet är en viktig fråga som behöver lyftas fram och utvecklas kontinuerligt. Samtidigt som vi kan konstatera att pedagogerna ofta tänker på att bemöta barnen jämställt, så används uttryck som t.ex. “*stör inte flickorna*” och “*kom hit alla pojkar*”. Det har varit fint att se att respondenterna upplever jämställdheten som en viktig del av verksamheten.

Vi har lärt oss hur vi själva kan utveckla vårt tankesätt kring just genus, kön, normer och jämställdhet, genom att reflektera över vårt eget arbetssätt tidigare och i framtiden efter denna studie. Vi har alla flera års erfarenhet av småbarnspedagogiken och hade redan tidigare använt oss av tankesättet att utveckling är viktigt. Vi behöver även komma ihåg att de som vi utvecklas för, är de som senare kommer ta över efter oss i samhället. Vilket synsätt och tankesätt vill vi att de ska ha när de som vuxna kommer ut i samhället, och kanske ska forma den nya generationen efter oss? Vi kunde ha använt oss av andra metoder för att få svar på våra forskningsfrågor, men avslutningsvis anser vi att det viktigaste resultatet från denna studie är att de flesta inom småbarnspedagogiken strävar till en framtid som utvecklas till det bättre inom jämställdheten.

KÄLLOR

- Alasaari, N. & Katainen, R., 2016, *Sukupuolten tasa-arvon edistämistä varhaiskasvatuksessa*, Social- och hälsovårdsministeriet, Finland.
- Bronfenbrenner, U., 1981, *The ecology of human development : Experiments by nature and design*, Harvard university press, Cambridge.
- Denscombe, M., 2010, *The good research guide*, 4 uppl., Open University Press, England.

- Diskrimineringslag 30.12.2014/1325*, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=diskrimineringslag>
Hämtad: 22.11.2021.
- Falk, H., Fawcett, C., Ivegran, A., Kenward, B. & Shutts, K., 2017, Early preschool environments and gender : Effects of gender pedagogy in Sweden, *Journal of experimental child psychology*, 162, s. 1-17.
- Folkhälsomyndigheterna, 2021, *Normer*.
Tillgänglig: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/ledaresomlyssnar/fordjupning-for-din-forening/normer/>
Hämtad 20.11.2021.
- Forskningsetiska delegationen, 2012, *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*, Undervisnings- och kulturministeriet, Finland.
- Genusfolket, 2022, *Vad är genus?*, Tillgänglig: <https://www.genusfolket.se/vad-ar-genus/>
Hämtad: 31.3.2022.
- Grankvist, S. & Söderberg, E., 2011, *Jämställdhetsarbete i förskolan- ett onödigt ont?*, Luleå tekniska universitet, Sverige.
- Hedin, M. & Åberg, M., 2011, *Lärarytbildningen, jämställdhet och genus*, Linnéuniversitetet, Sverige.
- Heikkilä, M., 2020, Gender equality work in preschools and early childhood education settings in the Nordic countries—an empirically based illustration. *Palgrave Communications*, nr 6.
- Hejlskov Elvén, B. & Edfelt, D., 2017, *Beteendeproblem i förskolan: Om lågaffektivt bemötande*, Natur och kultur, Stockholm.
- Helsingfors stad, 2019, *Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors*. Tillgänglig: https://www.hel.fi/static/liitteet-2019/KasKo/vare/Helsinki_Vasu_SE_Sivut.pdf
Hämtad: 5.3.2022.
- Henricson, M, 2017, *Vetenskaplig teori och metod: Från idé till examination inom omvårdnad*, Studentlitteratur, Lund, Sverige.
- Härkönen, U., 2008, *Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus–Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittymisestä*, s. 21–39, Joensuun yliopisto, Finland.
- Jacobsen, D., 2010, *Förståelse, beskrivning och förklaring: Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, 2 uppl., Studentlitteratur, Lund.
- Jacobsson, K., Thelander, J. & Wästerfors, D., 2010, *Sociologi för socionomer – en stående inbjudan*, Gleerups, Malmö.

- Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män 8.8.1986/609*, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1986/19860609>
Hämtad: 13.10.2021.
- Lag om småbarnspedagogik 13.7.2018/540*, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2018/20180540>
Hämtad: 29.10.2021.
- Larsson, S., 2011, *Kvalitativ analys – exemplet fenomenografi*, Studentlitteratur, Linköping, Sverige.
- Likabehandling.fi, 2021, *Vad betyder likabehandling?*, Justitieministeriet, Finland. Tillgänglig: <https://yhdenvertaisuus.fi/sv/vad-betyder-likabehandling->
Hämtad: 20.11.2021.
- Lohi, N., 2021, *Pedagogiska grunder och teoretiker inom småbarnspedagogiken* [föreläsning] Arcada, Helsingfors.
- Lostedt, M., 2017, *Definitioner*. Tillgänglig: https://d39a836e-f154-44fb-8c95-ca263472f231.filesusr.com/ugd/a87b43_16529b8511904e06bea9e06bad5bd1d002.pdf
Hämtad: 2.12.2021.
- Madsen, B., 2006, *Integration och inklusion i det moderna samhället*, Studentlitteratur, Sverige.
- Malmberg, F., 2016, *Barns röster om jämställdhet*, Barnombudsmannen, Sverige.
- Nationalencyklopedin, 2021, *Empirisk*. Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/empirisk>
Hämtad: 1.12.2021.
- Nilson, C. 2016, *Teori i examensarbete – en vägledning för lärarstudenter*, Studentlitteratur, Lund.
- Open education sociology dictionary, 2022, *Gender role*, Tillgänglig: <https://sociologydictionary.org/gender-role/>
Hämtad: 31.3.2022.
- Patel, R. & Davidson, B., 2019, *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 5 uppl., Studentlitteratur, Lund.
- QuestionPro, 2021, *Empirisk forskning: Definition, metoder och exempel*. Tillgänglig: <https://eu.questionpro.de/sv/empirische-forschung/>
Hämtad: 1.12.2021.
- Regeringens jämställdhetsprogram 2020–2023, 2021, *Finland – ledande på jämställdhet*, Social- och hälsovårdsministeriet publikationer 2020:36. Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162668/STM_2020_36_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Hämtad: 2.12.2021.
- Skolverket, 2020, *Stereotypa uppfattningar – ett hinder för likvärdighet i skolan*. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och->

[utvarderingar/artiklar-om-forskning/stereotypa-uppfattningar---ett-hinder-for-likvardighet-i-skolan](#)

Hämtad: 24.11.2021.

Social- och hälsovårdsministeriet, 2016, *Hur kan jämställdhet mellan könen främjas inom småbarnspedagogiken*. Tillgänglig: <https://stm.fi/sv/-/miten-varhaiskasvatuksessa-voidaan-edistaa-sukupuolten-tasa-arvoa>

Hämtad: 14.9.2021.

Social- och hälsovårdsministeriet, 2021, *Finland en föregångare i fråga om jämställdhet mellan könen*.

Tillgänglig: <https://stm.fi/sv/finland-ar-en-foregangare-inom-jamstalldhet>

Hämtad: 19.10.2021.

Spinner, L., Tenenbaum, HR., Cameron, L., Wallinheimo, A-S., 2021, A school-based intervention to reduce gender-stereotyping. *School Psychology International*. 2021;42(4):422–449.

Språkbruk, 1995, *Jämlikhet och jämställdhet*.

Tillgänglig: <https://www.sprakbruk.fi/-/jamlikhet-och-jamstalldhet>

Hämtad: 14.9.2021.

Svenska Akademiens ordlista, 2021a, *Jämlik*.

Tillgänglig: <https://svenska.se/saol/?hv=lnr40637>

Hämtad: 24.11.2021.

Svenska Akademiens ordlista, 2021b, *Stereotyp*.

Tillgänglig: <https://svenska.se/saol/?id=2959205&pz=7>

Hämtad: 24.11.2021.

Säkkinen, S., Kuoppala, 2021, *Tilastoraportti 32/2021*, Social- och hälsovårdsministeriet, Finland.

THL (Institutet för hälsa och välfärd), 2021a, *Ordlista*.

Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/jamstalldhet/framjande-av-jamstalldhet/ordlista>

Hämtad: 13.10.2021.

THL (Institutet för hälsa och välfärd), 2021b, *Milstolpar för jämställdheten*.

Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/jamstalldhet/framjande-av-jamstalldhet/milstolpar-for-jamstalldheten>

Hämtad: 2.12.2021.

Tjersland, O-A., Engen, G. & Jansen, U., 2011, *Allianser: värderingar, teorier och metoder i socialt arbete*, Studentlitteratur, Sverige.

Unicef, 2018, *Barnkonventionen – FN:s konvention om barnets rättigheter*, FN:s barnfond, Stockholm, Sverige.

Utbildningsstyrelsen, 2018, *Grunderna för planen för småbarnspedagogik*, Puna Musta Oy, Helsingfors.

Wedin, E-K., 2021, *Jämställdhetsarbete i förskola och skola*, 5 uppl., Nordstedts juridik, Stockholm, Sverige.

Wulff, F., 2019, *Det viktigaste är inte planen utan arbetet med den*, Åbo akademi, Finland.

Ärlemalm-Hagsner, E. & Pramling Samuelsson, I., 2009, *Många olika genusmönster existerar samtidigt i förskolan*, Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet, Sverige.

BILAGOR

Bilaga 1: Frågeformulär

Bilaga 2: Forskningslov Sjundeå

Bilaga 3: Forskningslov Helsingfors stad

Bilaga 4: Forskningslov Lemland

Bilaga 5: Informationsbrev till informanter

Bilaga 6: Blankett för samtycke

Bilaga 1, Frågeformulär

1. Hur skulle du beskriva jämställdhet med 3 ord?
2. Vad innebär att vara norm-kritisk enligt dig?
3. Hur syns jämställdhet hos personalen inom småbarnspedagogiken?

4. Diskuteras jämställdhet, normer, genus osv. på möten bland personalen? Om ja, diskuteras detta kontinuerligt eller vid specifika tillfällen? (Ge gärna förslag på konkreta diskussioner)
5. Hur ingriper personalen om de ser tecken på ojämställdhet i gruppen? (Finns det ett konkret tillfälle detta har hänt, får ni gärna beskriva vad som hände och hur ni ingrep)
6. Hur tilltalar ni barnen i gruppen? Med namn, eller flickor/pojkar? (T.ex. ”stör inte flickorna” eller ”kom hit alla pojkar”)
7. Enligt vilka kriterier delar ni in gruppen i smågruppsverksamhet? Språklig nivå, kön, motorisk utveckling, ålder?
8. Ges alla barn möjlighet att uttrycka sig enligt sina önskemål? Hur gör ni/har gjort för att göra detta möjligt? (Får barnen välja lek, kläder, verksamhet utanför den stereotypiska könsnormen?)
9. Hur syns jämställdhet hos barnen i gruppen?
10. Pratar ni med barnen om jämställdhet? Om ja, hur?
11. Reflekterar ni i arbetsteamet över orättvisor som sker bland barnen på grund av deras kön? Om ja, har ni gjort några förändringar på er arbetsplats för att detta inte ska ske, vilka?
12. Hur bemöter ni vårdnadshavare med starka åsikter om jämställdhet? (Vårdnadshavare/anhöriga som är starkt för jämställdhet eller som t.ex. inte accepterar att deras barn bryter mot könsnormen)
13. Hur kan småbarnspedagogiken utvecklas inom just jämställdhetsfrågor?
14. Finns det en jämställdhetsplan för verksamheten på din arbetsplats? Om ja, följs planen upp och utvärderas? Hur ofta?

Bilaga 2, Forskningslov Sjundeå

SIUNTION KUNTA

VIRANHALTIJAPÄÄTÖKSEN PÖYTÄKIRJA

Viranhaltija

Päivämäärä

Varhaiskasvatuspäällikkö

31.12.2021

PÄÄTÖS TUTKIMUSLUVAN MYÖNTÄMISESTÄ OPINNÄYTETYÖHÖN TASA-ARVO VARHAISKASVATUKSESSA

§ 80

Selostus: Siuntion kunnan hallintosäännön mukaan 79 § 2. mom. mukaan varhaiskasvatuspäällikkö päättää luvan myöntämisestä varhaiskasvatusta koskien tutkimusten suorittamiseen.

Tanja Karlsson, Melinda Bäckman & Pernilla Åberg ovat yrkeshögskolan Arcadan sosio-nomiopiskelijoita, jotka ovat hakeneet tutkimuslupaa opinnäytetyön tekemiseen Siuntion kunnassa. Opinnäytetyö on suunniteltu toteutettavaksi haastattelemalla varhaiskasvatuksen työntekijöitä. Tarkoituksena on tutkia, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyö on empiirinen tutkimus, jossa on laadullinen lähestymistapa

Haastattelut toteutetaan tammi-maaliskuussa. Tutkimuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2022 loppuun mennessä.

Tutkimusaineiston vastaukset hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, eikä vastauksia pysty yhdistämään yksittäiseen kuntaan tai henkilöön.

Päätös: Tutkimuslupa myönnetty Siuntiossa 29.12.2021

Siuntio 31.12.2021

Mari Mikonaho-Ratia
Varhaiskasvatuspäällikkö

Otteen oikeaksi todistaa

Siuntio 31.12.2021

Cilla Ojala
hallintokoordinaattori

Asianosainen, jolle päätös on annettava erikseen tiedoksi
hakijat
sivistystoimisto

SIUNTION KUNTA

VIRANHALTIJAPÄÄTÖKSEN PÖYTÄKIRJA

Viranhaltija

Päivämäärä

Varhaiskasvatuspäällikkö

31.12.2021

Pöytäkirjanote:

lähetetty tiedoksi postitse

luovutettu asianosaiselle

muulla tavoin, miten sähköpostitse

Siuntiossa

17.1.22

päivämäärä ja tiedoksiantaja

Muutoksenhakuohje

Tähän päätökseen tyytymättömällä on oikeus saada päätös sivistyslautakunnan käsiteltäväksi, jos hän neljäntoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista sitä vaatii. Määräaikaan ei lasketa tiedoksisaantipäivää. Oikaisuvaatimus tulee tehdä kirjallisena. Se voidaan toimittaa myös postitse osoitteella: Siuntion kunta, sivistyslautakunta, Lepopirtintie 80, 02570 Siuntion kk tai sähköpostitse osoitteella siuntio@siuntio.fi.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksen tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua otteen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä tarkoituksenmukaisuus- että laillisuusperusteella. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä asianosainen että kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava viranomaiselle ennen määräajan päättymistä.

Bilaga 3, Forskningslov Helsingfors stad

Helsingfors stad
Sektorn för fostran och utbildning
Svenska servicehelheten

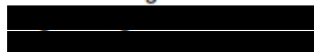
Protokollsutdrag

1 (3)

26.1.2022

Direktören för svenska servicehelheten

Pernilla Åberg

5 §

Beslut om beviljande av forskningstillstånd HEL 2021-014737

HEL 2021-014737 T 13 02 01

Beslut

Direktören för den svenska servicehelheten har beslutat att bevilja Pernilla Åberg och Tanja Karlsson forskningstillstånd för forskning "Jämställdhet inom småbarnpedagogiken" på de villkor som framgår närmare av motiveringen av beslutet. Beslutet är i kraft till 6/2022.

Beslutsmotivering

Pernilla Åberg och Tanja Karlsson har ansökt om forskningstillstånd. Arbete kommer handla om jämställdhet inom småbarnspedagogiken och syftet med arbetet är att genom intervjuer få undersöka hur jämställdheten beaktas inom småbarnspedagogiken i Finland.

Forskningsmaterialet samlas in 1/2022-5/2022 genom att intervjua personal. Det rör sig om en kvalitativ forskning. Undersökningens sampelstorlek är 2-5 (n=2-5).

Deltagandet i studien är frivilligt. Deltagare i studien ska ge sitt skriftliga samtycke för att delta i studien. Forskningsmaterialet förvaras under det att forskningen pågår enligt goda forskningsetiska principer och förstörs efter att forskningen har avslutats 31.12.2022.

Forskningsmaterialet innehåller inga identifierbara uppgifter.

Materialinsamlingen genomförs på distans och enligt Helsingfors riktlinjer för coronaepidemin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtajan päätöksen 3.8.2017 § 57 mukaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla päätöksen tutkimusluvasta tekee kunkin palvelukokonaisuuden johtaja omaa palvelukokonaisuuttaan koskevien tutkimusten osalta. Mikäli tutkimus koskee useamman palvelukokonaisuuden toimintaa, tekee päätöksen toimialajohtaja.

Postadress PB 51300 00099 HELSINGFORS STAD kasvatusjakoulutus@hel.fi	Besöksadress Töysägatan 2 D Helsingfors 51 www.hel.fi/kasvatusjakoulutus	Telefon +358 9 310 8600 Telefax	FO-nummer 0201256-6	Kontonr FI2922661800003009 Moms nr FI02012566
--	--	---	-------------------------------	--

26.1.2022

Direktören för svenska servicehelheten

På forskningstillståndet tillämpas följande villkor:

Beslutet tillåter insamling av forskningsmaterial 1/2022-5/2022 under daghemmens arbetstid.

Beslutet ger inte rätt att ta del av Helsingfors stads dokument- och registermaterial.

Identifieringsuppgifter om enskilda personer som deltar i undersökningen får inte röjas i forskningsrapporten eller på något annat sätt.

Fostrans- och utbildningssektorn deltar inte i genomförandet av undersökningen.

Undersökningen får inte medföra kostnader för fostrans- och utbildningssektorn.

Forskningsrapportens elektroniska adress tillställs per e-post fostrans- och utbildningssektorn (kasko.tutkimusluvvat@hel.fi).

Upplysningar

Jukka Orava, arviointiasiantuntija, telefon: 310 78018
jukka.orava(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Tutkimuslupahakemus 5.12.2021 (Sekretessbelagd, MyndOffL (621/1999) 24.1 § 21 p)
- 2 Tutkimuslupahakemus 5.12.2021, liitteet (Sekretessbelagd, MyndOffL (621/1999) 24.1 § 21 p)

Sökande av ändring

Omprövning, fostrans- och utbildningsnämnden

Utdrag

Utdrag

Den sökande

Daghemsföreståndare

Bilagor till utdrag

Omprövning, fostrans- och utbildningsnämnden

Protokollsutdraget har sänts till parten 26.1.2022.

Direktören för svenska servicehelheten

Postadress
PB 51300
00099 HELSINGFORS STAD
kasvatusjakoulutus@hel.fi

Besöksadress
Töysägatan 2 D
Helsingfors 51
www.hel.fi/kasvatusjakoulutus

Telefon
+358 9 310 8600
Telefax

FO-nummer
0201256-6

Kontonr
FI2922661800003009
Moms nr
FI02012566

26.1.2022

Direktören för svenska servicehelheten

Niclas Grönholm
direktör för den svenska ser-
vicehelheten

Postadress PB 51300 00099 HELSINGFORS STAD kasvatusjakouutus@hel.fi	Besöksadress Töysägatan 2 D Helsingfors 51 www.hel.fi/kasvatusjakouutus	Telefon +358 9 310 8600 Telefax	FO-nummer 0201256-6	Kontonr FI2922661800003009 Moms nr FI02012566
---	---	---	-------------------------------	--

Bilaga 4, Forskningslov Lemland

Anhållan om forskningslov:

Melinda Bäckman
Yrkehögskolan Arcada
Jan-Magnus Janssons plats 1
00550 Helsingfors
Email: [REDACTED]
Telefon: [REDACTED]

Mitt namn är Melinda Bäckman, jag studerar på det sociala området till socionom vid yrkehögskolan Arcada. För tillfället skriver jag mitt examensarbete tillsammans med två andra från samma utbildningsprogram. Vårt arbete kommer handla om jämställdhet inom småbarnspedagogiken och syftet med arbetet är att genom intervjuer få undersöka hur jämställdheten beaktas inom småbarnspedagogiken i Finland. Intresset för att forska hur personalen ser på jämställdheten, och hur personalen främjar samt följer upp arbetet om jämställdheten inom småbarnspedagogik finns också. Huruvida jämställdhetsplaner inom småbarnspedagogiken verkställs, följs upp och utvärderas intresserar också oss. Det empiriska materialet samlas från intervjuer med enskilda personer från tre olika kommuner i Finland.

Jag har för avsikt att spela in intervjuerna och transkribera dem, detta för att garantera svarens pålitlighet och underlätta analysen av materialet. Materialet från intervjuerna förvaras på ett säkert ställe på skribenternas datorer i låsta mappar och förstörs då arbetet är godkänt. Intervjuerna är frivilliga och vid intervjutillfället kan respondenten avbryta eller välja att inte svara på vissa frågor.

Jag anhåller om ert lov för att få genomföra en intervjuundersökning bland personalen inom småbarnspedagogiken i er kommun. Arbetet skrivs i samarbete med Helsingfors stad som fungerar som uppdragsgivare och följer strikt de etiska forskningsprinciperna.Handledare för detta arbete är Ingmar Sigfrids. Informanternas identitet kommer skyddas genom hela forskningsprocessen.

Vid frågor gällande forskningen kan ni kontakta mig eller min handledare.

Melinda Bäckman

[REDACTED]

Handledare:

Ingmar Sigfrids

[REDACTED]

Tanja Karlsson

[REDACTED]

Pernilla Åberg

[REDACTED]

Jag beviljar forskningslov till Melinda Bäckman:

27/12-2021 Lemland
Datum och ort

Maria Helström / Maria Helström
Underskrift och namnförtydligande

Bilaga 5, Informationsbrev till informanter

Informationsbrev

Bästa mottagare av detta brev,

Jag heter XXX och studerar på det sociala området till socionom vid yrkeshögskolan Arcada. För tillfället skriver jag mitt examensarbete tillsammans med två andra från samma studielinje. Vårt arbete kommer handla om jämställdhet inom småbarnspedagogiken och syftet med arbetet är att genom frågeformulär få undersöka hur jämställdheten beaktas inom småbarnspedagogiken i Finland.

Vi har valt att avgränsa vårt arbete till intresset för att forska hur personalen ser på jämställdheten, och hur personalen främjar samt följer upp arbetet om jämställdheten inom småbarnspedagogik. Vi har valt att avgränsa vårt arbete till barnskötare och lärare inom småbarnspedagogiken. Vi väljer att göra detta för att vi själv alla har erfarenhet från småbarnspedagogiken och ser att barnskötarna är mest fysiskt närvarande i den vardagliga verksamheten och lärarna är de som ansvarar för den pedagogiska verksamheten.

För att kunna få svar på våra frågor är jag glad om du kunde tänka dig att hjälpa mig. Jag behöver få möjlighet att träffa dig som jobbar inom småbarnspedagogiken och tror att du kan vara rätt person. Ert deltagande i intervjun skulle vara av stor vikt och informationen från den skulle vara väldigt värdefull för oss.

Om det passar er skulle intervjuerna ske på er arbetsplats, men vi kan även komma överens om annan plats. Jag kommer att föra anteckningar under intervjun och samtidigt spela in intervjun för att garantera svarens pålitlighet och underlätta analysen av materialet. Finns inte möjligheten till intervju kan även frågeformulär skickas ut till er enhet. Dessa kan skickas till oss via mejl eller i pappersform som senare samlas in fysiskt av oss.

Ert deltagande är frivilligt och ni kan välja att avbryta när ni vill. Allt material kommer behandlas konfidentiellt, vilket innebär att inga personuppgifter kommer finnas i arbetet som inte har godkänts av er. Materialet från intervjuerna förvaras på ett säkert ställe på skribenternas datorer i låsta mappar och förstörs då arbetet är godkänt.

Med vänlig hälsning,

XXX

Email: XXX@arcada.fi

Telefon:

Handledande lärare:

Ingmar Sigfrids

Bilaga 6, Blankett för samtycke

Samtycke till användning av intervjuinformation:

XXX

Yrkeshögskolan Arcada

Jan-Magnus Janssons plats 1

00550 Helsingfors

Email: XXX@arcada.fi

Telefon:

Bästa mottagare, informant till vårt examensarbete

Jag studerar på det sociala området till socionom vid yrkeshögskolan Arcada. För tillfället skriver jag mitt examensarbete tillsammans med två andra från samma utbildningsprogram. Vårt arbete kommer handla om jämställdhet inom småbarnspedagogiken och syftet med arbetet är att genom intervjuer få undersöka hur jämställdheten beaktas inom småbarnspedagogiken i Finland. Intresset för att forska hur personalen ser på jämställdheten, och hur personalen främjar samt följer upp arbetet om jämställdheten inom småbarnspedagogik finns också. Huruvida jämställdhetsplaner inom småbarnspedagogiken verkställs, följs upp och utvärderas intresserar också oss.

Vår datainsamling sker genom intervjuer med anställda inom organisationen. Det empiriska materialet samlas från intervjuer med enskilda personer från tre olika kommuner i Finland.

Jag ber om ert tillstånd att använda den information ni ger under intervjun och vid eventuella övriga kontakter i samband med detta examensarbete. Intervjuerna kommer spelas in och transkriberas. Materialet från intervjuerna förvaras på ett säkert ställe på skribenternas datorer i låsta mappar och förstörs då arbetet är godkänt.

Jag ger mitt samtycke till deltagande i studien om jämställdheten inom småbarnspedagogiken.

Ort:

Datum: ____/____/2022

Informant:

(förtydligande av underskrift)

Intervjuare: XXX

socionomstuderande, Arcada